…ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

…УРЯАД ҮНЭН

…Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…176) | 1963 оной майн 17, пятница | Сэн 2 мүнгэн

…ӨӨГЭЙ ТАРЯАШАДАЙ ДАЙШАЛХЫ ЗОРИЛГО:

*…тынгээ тарилга ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ. **Кукурузын, хартаабхын тарилгые …лэдхэлтэйгээр, саг соонь эхилхэ.** Шэнэ газар элдүүрилхэ түсэбөө бэелүүлхэ.*

★ ★

…АБХА ЕХЭЭР ТАРИЖА, …АР УРГУУЛДАГ БОЛОЁ

…тэ ургамал — хар… жэлһээ һайнаар …, тэрээгээр горо… …ной хэрэглэмжые …уряалжа. КПСС-эй …тет, СССР-эй Ми… …т бүхы колхоз… …уудай хүдэлмэри… …дын бүхы хүдэл… …гэжэлтэдтэ, хү… …нууд болон ком… …ай бэшэгээр хан…

…ан ургаса абажа, …ые нилээд ехээр …гээшэ гүрэн ту… …артай хэрэг гээ… …эй ЦК, Советскэ …оно.

…льствын Хандалга …ажалшадай зүрхэ …ба. Хандалга бэ… …гдэжэ, хаа хаа… …дэмжэгдэжэ байн…

…ниислэл хото — …е тойроод байһан …ай ажалшад, ком… … комсомолшууд …ехэ эдэбхи үүс… …, энэ шухала …үдөөгэй үйлэдбэ… …ленум дээрэ зүб… …айгша ондо нёдон… …ад гектар хар… …ха, тэрэнэй баян …ээ ябуулгануудые

… хартаабхашан …на Мильгуновагай …правительствынгаа …он, энэ жэлдэ 90 … хэжэ, гектарай …хээр үтэгжүүлэг… …га бүриһөө 250 …уряаха гэһэн со… …д. тэрэнээ бэе… …хэн оролдолго …үнөө үедэ энэ … наг шэбхэ зөө… …ха байнхай. Тии… … тарилгаяа эхил…

…лэдбэриин управ… … нэрэмжэтэ, Ка… …шин «Прибайка… … Ойморой совхоз … ажахынууд эр… …рижа дүүргэнхэй. …публикын олонхи …удта энэ хэрэгтэ …шөөл хандуулаа… …а хартаабха ур… …енонууд эмхидхэг… … хүсэд хүрэхөөр …эгдээгүй, поли …гдэжэ эхилээдүй … Хориин, Зэдын, …ин управлени… …а хүдэлмэри гэ…

…иин управлениин …совхозуудай хүтэл… …ын түсэб дүүргэ… … үрэһөөр дутамаг … хүсэлдүүлхэ та… …хэмжээ абанагүй. … колхознигуудай, … хүдэлмэришэдэй …жын хүдэлмэри …хартаабха худал… …до, аймагай эд …озай бэлэдхэлэй …ад һууна.

… орожо ерээд …ажахынуудта хар… …машинанууд заһа… … байгаа үрэһэ …аагүй, газарынь …ак зандаа. Иимэ …алые саашадаа

…ын колхоз, сов… …н бүхы управле… …ын баян ургаса …о бии. Имагтал …арал табигдаагүй …үлэй жэлнүүдтэ … болоһон, урга… …ый байшоо. Зарим …ртаабхын ургаса … һалбариһаа олзо …ико, миил гарза … Нёдондо Ивалгын … Кировэй нэрэмжэ…

тэ, Тарбагатайн «Коммунизм» колхозууд тариһан үрэһэеэшье хүсэд суглуулжа абаагүй байха юм.

Хартаабхын багаар таригдадаг, муугаар ургуулагдадаг дээрэһээ тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө олохон колхоз, совхозууд дүүргэнэгүй. Мүн тэрэниие ниитын малай тэжээлдэ хэрэглэхэеэ орой болиһон тооной. Зүгөөр гахай тэжээхэдэ, шахан таргалуулхада, тэрэшэлэн үнеэдтэшье эдюулхэдэ хартаабха айхабтар һайн гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэшье һаань колхоз, совхозууд энээниие хэрэгсээнгүй, гахайнуудтаа, үнеэдтээ үнэ сэн ехэтэй оорооһо таряа, концентрированнэ тэжээл эдюулдэг заншалтай.

Эдэ бүхы дутагдалнуудта, манай республикын байгаалиин эрхэ байдалда баян ургаса үгэдэг энэ ургамалда иимэ ээн бусаар хандаха ябадалда эсэс табиха саг ерээ. Хэрбээ энээндэ анхарал табяад, һайнаар ургуулха гэжэ оролдобол, нютаг бүхэндэ хартаабхын баян ургаса абтахань дамжаггүй.

Алдуу эндүүгээ түргөөр заһажа, парти, правительствын Хандалгада бодотоор харюусахын, энэ жэлдэ хартаабха һайнаар ургуулхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Түрүүшын ээлжээндэ хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомууд болон үйлэдбэриин управленинүүдтэ, колхоз, совхозуудай коммунистнуудай. ажалшадай суглаанууд дээрэ партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга бэшэгые зүбшэн хэлсэжэ, тэндэ хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ арга боломжонуудаа тодорхойлхо.

Ажахы бүхэндэ хартаабха ургуулха тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, тэндэ хүдэлхөөр дүй дүршэлтэй, эдэбхитэй механизаторнуудые, нэн түрүүн коммунистнууд болон комсомолшуудые томилхо хэрэгтэй. Эдэ звенонуудые хэрэгтэй болохо трактор, машинануудаар хангаха, тэдэндэ үрэжэлтэй һайн газар даалгажа үгэхэ уялгатай.

Баян ургаса абахын тула хартаабхын поли дээрэ шадаал һаа ехэ наг шэбхэ гаргаха. газарыень уһалха, хүрьһыень гүнзэгыгөөр хахалха, минеральна үтэгжүүлгэ тарааха шухала. Энэ ехэ хүдэлмэриин тон богони болзорто хэгдэхэ байһаниинь хараадаа абажа. колхоз, совхозуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд хартаабхашадай звенонуудта али болохоор туһалха, тэндэ олон зоной хабаадалгатай воскреснигүүдые эмхидхэхэ, промышленна предприятинуудай. эмхи зургаануудай зүгһөө шефскэ туһаламжа хүргэхэ болоно.

Дутуу байһан үрэһэеэ хүсэлдүүлхэ, тэрэниие тарилгада бэлдэхэ гээшэ эгээн шухала хэрэг мүн. Урда жэлнүүдтэ имагтал үрэһэ тариха нормые багадхаһанай уршагһаа олон ушарта муу ургаса абтадаг байгаа. Мүнөө жэлдэ энэ алдуу дабтагдаха ёһогүй. Гектар бүридэ адагынь хоёр тонно үрэһэн таригдаха зэргэтэй. Энэ нормын хэр зүбөөр баримталагдажа байһанай түлөө колхоз, совхозуудай агрономууд, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд сэхэ харюусаха юм. Байгша оной тарилгада хүсэд хүрэхөөр үрэһэ хүрэнгэ колхознигуудһаа, совхозуудай хүдэлмэришэдһөө худалдажа абаха арга боломжо ажахы бүхэндэ бии.

Хартаабхашадай звено бүхэн тарилгаяа агротехническэ эрхим болзорто, һайн шанартайгаар хэхэ, ажалдаа түрүүшүүлэй дүй дүршэл. наукын туйлалтануудые хэрэглэхэ уялгатай. Үрэһээ квадратно-гнездовой аргаар тариха. ургамалай гараадүй, гаража байха үедэ тарилгаяа оодон шүдэтэй хүнгэн борнойгоор адагынь гурба дахин борнойлхо, машинын хүсөөр зурууд хоорондохи газарыень элдүүрилхэ, шоройень обоолжо үгэхэ. арга байбал тарилгаяа хоёр-гурба дахин уһалха гэхэ мэтэ эрилтэнүүд саг соогоо заатагүй бэелүүлэгдэхэ ушартай.

…тура ба искусствын ажал …дта ленинскэ шан барюулба

… 14. (ТАСС-ай … Ленинэй шангуу… …Айтматовта, С. Я. …убониста, Н. Д. … Свердловскэ зал … болон дипло… …барюулба.

…кусствын талаар …о комитедэй ту… …оов совет куль… …ажал ябуулагша…дай үндэр шанда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан амаршалба. Кремльдэ суглараһан олониитын, ниислэлэй оюун бэлигтэнэй түлөөлэгшэд, Москвагай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэниие хани халуунаар амаршалба.

СССР-эй соёлой министрэй нэгэдэхи орлогшо А. Н. Кузнецов шанда хүртэгшэдтэ шэнэ амжалтануудые хүсэбэ.

★ ★ ★

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын суута хартаабхашан А. Ф. Мильгуновагай звеногойхид (зүүн гарһаа) С. И. Эрдынеева, М. И. Шурыгина, А. Ф. Мильгунова, М. Г. Потемкина, Е. И. Потемкина, Н. Г. Пахомова, Ф. К. Шурыгина, Е. Ф. Спиридонова, Н. В. Спиридонова.

А. БОРИСОВАЙ фото.

Голодоһо гаргагшад

Хабарайнгаа тарилгые шанар һайнтайгаар үнгэргэхын тула түрүү колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд ехэ оролдолго гаргана.

Гэхэ зуура, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин зарим колхоз, совхозуудта тарилгын агротехникэ хазагайруулан, муугаар элдүүрилэгдэһэн газарта тарилга хэһэн, хордогдоогүй үрэһэ тариһан, таригдаха хүрэнгын нормо доошолуулһан баримтанууд үзэгдэнэ.

Охин-Булагай совхозой нүхэр Ивлевэй даадаг 1-дэхи тракторна бригада муугаар элдүүрилэгдэһэн 65 гектар газарта тарилга хээ. Мүн 4-дэхи тракторна бригадынхид Елан гэжэ газарта гүйхэнөөр хахалагдаһан газарта тарилга хэжэ байба. Бригадир нүхэр Витошников, совхозой главна агроном нүхэр Фомин гэгшэд энэ хэрэгэй түлөө харюусалгатай байһан аад, тарилгын хүдэлмэридэ ханамжа багатайгаар хандажа иимэ ябадал гаргаа. Совхозой тракторна бригадануудаа механизаторнуудаар бүридүүлжэ шадаагүй байһан дээрэһээнь, «ДТ-54» хоёр трактор 15 хоногой туршада нэгэ халаан соо хүдэлбэ.

Суулгын совхозой 3-дахи фермэдэ нүхэр Цыбановай даадаг тракторна бригадынхидай хордогдоогүй үрэһөөр тарилга хэжэ байһаниинь шалгалтаар элирүүлэгдээ.

«Заганский» колхозой нүхэр Ивановой даадаг тракторна бригада 244 гектар талмай дээрэ хүрэнгын нормо доошолуулжа тарилга хэһэн байна. Тэрэ бригада хэрээһэлүүлжэ тарихадаа 2,10 центнерэй орондо 1,70 центнер оорооһо полиингоо гектар бүридэ тариба. Управлениин дэргэдэхи партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй комисси тэрэ талмай дээрэ үрэһэ дахин нэмэжэ тарихыень баадхаба.

Элирүүлэгдэһэн эдэ бүхы дутагдалнуудые зайсуулха тухай зохихо хэмжээн абтана.

П. Иванов.

Тарилга борнойлогдоно

ЗЭДЭ. (**Телефоноор абтаба**). Манай колхозой механизаторнууд энэ жэлдэ 200 гектарта горох тариһан байна. Мүнөө буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ зорилгоор тэрэнэй 120 га борнойлогдоо.

4200 га шэниисэ тариха түсэбөө үглөө мүнөө дүүргэхэеэ байнабди. Тарилга энэ жэлдэ һайн шанартайгаар хэгдэнэ.

М. Якимов,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Шэниисэ таригдажа дүүрээ

Тарилга дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр, урма зоригтойгоор ажаллажа, Мухар-Шэбэрэй «Коммунизм» колхозой таряашадай үнэтэ үүсхэлые баяр баясхалантайгаар угтан абаһан Хэжэнгын совхозой хоёрдохи отделениин нүхэр Д. Эрдынеевэй хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадынхид бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, эртын тарилгые 15 үдэр соо тарижа дүүргэхэбди гэжэ шидээд, эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай.

Урда урдынхиһаа шэниисын тарилга ехэдхэхэ гэжэ эндэхи механизаторнууд зүбшөөд, энэ жэлдэ шэниисэ тарилгые 65 процентээр ехэдхэжэ, хамта 1980 гектар хэрээһэлүүлэн тарижа дүүргээд, хара таряа, ешмээн, наран сэсэг тарижа байна.

Эндэхи 11 агрегат хоёр халаан соо ажаллаха зуураа, үдэр бүри 200 гектар тарижа, 100 гаран гектар шэнэ газар хахалжа бэлэдхэнэ. Нүхэд Р. Д. Мункуев, А. Л. Пушкарев, И. А. Михайлов болон С. Аюров гэгшэдэй агрегадууд халаан соогоо даабаряа 120—130 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Сеялкэшэн Р. Мархасаев, А. Бальжинимаева, Б. Дамбиев гэгшэд үнэн зүрхэнһөө ажаллажа, халаанайнгаа даабариие үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

— Энэ жэлдэ өөһэдынгөө үрэһэ хүрэнгэтэй, 1800 гаран гектар, тэрэ тоодо 850 гектар хоёр дахин хахалһан паартай байжа, ажал хүдэлмэримнай бүришье урагшатай байба,-- гэжэ отделениие даагша Б. Ц. Намдаков хөөрэнэ.

Түрэл республикынгаа 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, эндэхи механизаторнууд мүнөө жэлдэ оорооһото ургамалнуудай гектар бүриһөөнь дунда зэргээр 10—12 центнер ургаса хуряаха гэһэн уялга абаад, амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Энэ бригадын механизаторнууд эртынгээ тарилгые үглөө мүнөө тарижа дүүргэхээр ажаллажа байна.

П. Содбоев.

Республикын колхоз, совхозуудта оорооһото болон бобово ургамалнуудай тарилгын ябаса тухай

1963 оной майн 15-най мэдээн

Управленинүүд, аймагууд	1962 оной майн 15-да таригдаһаниинь	1963 оной түсэб	1963 оной майн 15-да таригдаһаниинь	процентээр: 1962 оноойхитой сасуулбал	процентээр: Түсэбэй дүүргэлтэ
Баргажанай	17273	39770	19316	112	49
Зэдын	34680	79020	45977	133	58
Кабанскын	20423	35150	18181	89	52
Хяагтын	37600	81100	49049	130	60
Мухар-Шэбэрэй	58410	124510	72337	124	58
Түнхэнэй	11235	22100	13663	122	62
Улаан-Үдын	36294	65170	39661	109	61
Хориин	46273	112460	50613	109	45
Баунтын	—	340	—	—	—
Хойто-Байгалай	32	—	135	4,2 дахин	—
Бүхыдөө	262225	559620	308932	120	55
Гадна «Скототкорм» трестын совхозуудта		8310	5218	—	61

Шэнэ газар, паар хэр зэргээр хахалагдажа байнаб?

Баргажанай үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд майн 15-най мэдээгээр 300 гектар паар, 287 гектар шэнэ газар хахалаад байна. Тиихэдэ Зэдын үйлэдбэриин управлени 3057 гектар паар, 1348 гектар шэнэ газар, Кабанскын управлени—70 гектар паар, Хяагтын управлени—952 гектар паар, 3411 гектар шэнэ газар, Мухар-Шэбэрэй управлени—840 гектар паар, 2905 гектар шэнэ газар, Түнхэнэй управлени—42 гектар шэнэ газар, Улаан-Үдын управлени—2056 гектар паар, 632 гектар шэнэ газар, Хориин управлени—396 гектар паар, 221 гектар шэнэ газар хахалаад байна. Республика дотор бүхыдөө 7671 гектар паар, 8846 гектар шэнэ газар хахалагданхай.

КПСС-эй, КПК-гай түлөөлэгшэдэй уулзаха тухай

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет 1963 оной мартын 30-да Хитадай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ бэшэг эльгээ гээд мэдээсэгдэһэн юм. 1963 оной майн 15 багаар Москвада КПСС-эй, КПК-гай түлөөлэгшэдэй уулзалга хэхэ дурадхал тэрэ бэшэг соо оруулагдаһан байна.

Хитадай Коммунис партиин ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Чжоу Энь-лай энэ оной майн 9-дэ КНР-тэ байдаг совет элшэн сайд нүхэр С. В. Червоненко гэгшэтэй уулзажа, КПК, КПСС-эй хоорондо хэлсээнүүдые хэхэ асуудалаар хөөрэлдөө. Хитадай Коммунис партиин Центральна Комитедэй шиидхэбэриие Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ дамжуулхыень нүхэр Чжоу Энь-лай нүхэр С. В. Червоненко гэгшые гуйба. Хоёр партиин хоорондохи хэлсээндэ хабаадаха делегаци эльгээгдэхэ КПК-гай ЦК-гай генеральна секретарь нүхэр Дэн Сяо-пин, политбюрогой гэшүүн, КПК-гай ЦК-гай секретариадай гэшүүн нүхэр Пын Чжэнь гэгшэд делегациие толгойлхо гээд хэлэгдэнхэй. Эдэ хэлсээнүүдэй үнгэргэгдэхэ болзор энэ оной майн тэч хүрэтэр хойшолуулагдабал зохисотой гэжэ Хитадай Коммунис партиин Центральна Комитет дурадхаа. Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй энэ оной мартын 30-да гаргаһан бэшэгэй харюу һүүлдэ үгтэхэ гээд нүхэр Чжоу Энь-лай нүхэр С. В. Червоненко гэгшэдэ хэлэбэ.

Хоёр партиин түлөөлэгшэдэй уулзалгые Москвада үнгэргэхэ гэһэн КПСС-эй ЦК-гай дурадхалые зүбшөөлэндэнь манай партиин Центральна Комитет КПК-гай ЦК-да баяр хүргэнэ гэжэ СССР-һээ КНР-тэ байдаг элшэн сайд КПСС-эй ЦК-гай даабаряар Хитад нүхэдтэ майн 11-дэ дамжуулба. Энэ уулзалгын болзор тухай иимэ байна. Уулзалгые май һарада үнгэргэхэгүй гэһэн хитад нүхэдэй дурадхалые КПСС-эй ЦК зүбшөөнэ. Юуб гэхэдэ, июнь һарада уридшалан хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай, тэрэ тоодо уласхоорондын удха шанартай хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэ байһые хараада абан, хэрбээ хитад нүхэдтэ энээнэй таарамжатай һайн һаань, КПСС-эй, КПК-гай түлөөлэгшэдэй уулзалгые июлиин 5-да хэхэ дурадхал КПСС-эй ЦК оруулаа.

КПК-гай ЦК-гай секретариадай гэшүүндэ кандидат нүхэр Ян Шань-кунь КПК-гай ЦК-гай гэшүүн У Сю-цюань гэгшын хабаадалгатайгаар совет элшэн сайдтай энэ оной майн 14-дэ уулзаба. КПСС-эй, КПК-гай түлөөлэгшэдэй уулзалгые 1963 оной июлиин 5-да Москвада үнгэргэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай дурадхалые КПК-гай ЦК зүбшөөнэ гэжэ КПК-гай ЦК-гай даабаряар нүхэр Ян-Шан-кунь мэдээсэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитет КПК-гай түлөөлэгшэдтэй уулзаха КПСС-эй делегациие баталба. Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр М. А. Суслов делегациие толгойлхо. КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд нүхэд Ю. В. Андропов, Л. Ф. Ильичев, В. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-һээ КНР-тэ байдаг элшэн сайд нүхэр С. В. Червоненко гэгшэд делегацида ороно.

ФИДЕЛЬ КАСТРО ЛЕНИНГРАД ОШОБО

ЛЕНИНГРАД, майн 15. (ТАСС). Социалис революциин нэгэдэмэл партиин национальна хүтэлбэриин нэгэдэхи секретарь, Кубын Республикын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Рус тусхай самолёдоор мүнөөдэр Свердловскһоо эндэ ерэбэ.

Кубын Республикын. Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар Ленинградай аэропорт шэмэглэгдэнхэй. Сулөөтэ Кубын арадай вождые угтахын түлөө Ленинградай гарнизоной сэрэгшэдэй хүндэлэлэй харуул табигдаа. Кубын Республикын, Советскэ Союзай гүрэнэй гимнүүд һүр жабхалантайгаар зэдэлбэ.

Ленинградай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Я. Исаев нүхэр Фидель Кастрые. тэрээнтэй сугтаа ябаһан хүнүүдые Ленинэй нэрэмжэтэ городой ажалшадай зүгһөө халуунаар амаршалаа.

Нүхэр Фидель Кастро харюугай үгэ хэлэбэ. һайн һайханаар угтаһанайнь түлөө нүхэр Фидель Кастро Ленинградай хүн зондо баяр хүргэбэ.

Кубын баатар арадай түлөөлэгшэдэй аэродромһоо город тээшээ ошоходонь хэдэн мянгаад ленинградайхид үйлсэнүүдтэ гаража, хани халуунаар угтаа.

ПОЛЯРНИГУУД Фидель Кастрые амаршалба

ЛЕНИНГРАД, майн 15. (ТАСС). Ленинэй нэрэмжэтэ городто Фидель Кастрын, тэрээнтэй сугтаа айлшалжа ябаһан хүнүүдэй ерэһые дуулаад, совет полярнигууд Кубын революциин вождые халуунаар амаршалба.

«Северный полюс-10» станциин полярнигуудай коллективэй радиограмма соо иигэжэ бэшэгдэнэ:

«Эндэһээ, Хойто мүльһэтэ океанһаа, хэһэг мүльһэнүүдээр хүрсэлэгдэһэн урдажа ябадаг заахан мүльһэн дээрэһээ танда, хүндэтэ Фидель, танай нэрээр эрэлхэг зоригтой Кубын арадта тон һайн һайханиие хүсэнэбди».

Ленинград айлшалжа ерэһэнтэйнь дашарамдуулан, эрэлхэг зоригтой Кубын арадай вождые «Северный полюс-12» научна станциин хүдэлмэрилэгшэд баһал амаршалһан байна.

Зургаадахи континентһээ, Мирный гэдэг урда зүгэй полярна обсерваториһоо радиограмма абтанхай. Тэдэнэр хүндэтэ айлшадаа халуунаар амаршална.

Мэндэ амар, хабар!

Мэндэ амар, Буряадайм хабар! Эдэ үгэнүүд мүнөө хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэн сооһоо мүндэлэн зэдэлнэ. Хаанашье ябахада хабарнай хамаг эрхээ дүүрэн абажа, ажалша зоной урма баяр хүдэлгэн, урин дулаан амяа түхөөн түхөөн байна. Жэлэй иимэ һайхан сагай айлшалхада, уян зүрхэтэ поэдүүдэй уран шүлэгүүдээ олоор бэшэжэ эхилһэнииньшье гайхалгүй. Тэдэнэй шүлэгүүдэй заримыень газетынгаа энэ номерто толилхомнай.

★ ★

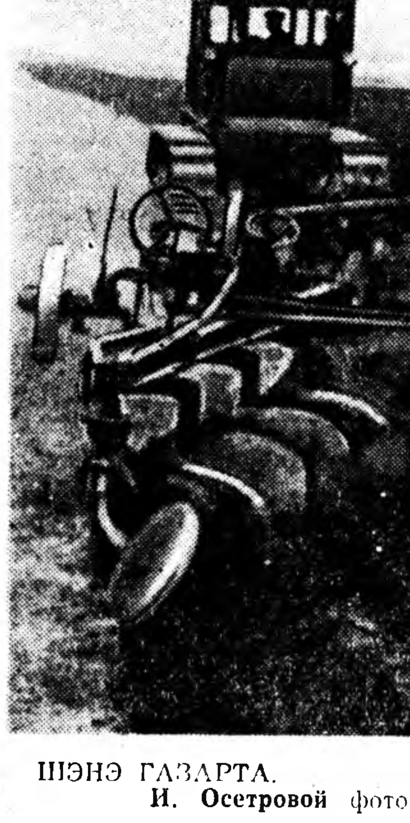

ШЭНЭ ГАЗАРТА.
И. Осетровой фото.

Ажалай хүгжэм

Ханхинан заадан, трактор—
хүлэг
Хахална газар.
Залууршань хүхюутэй,
эдирхэг,
Задарюун Базар.

Элдин талые, һэлмэ шэнгеэр,
Эсхэнэ плугууд.
Залуу жолоошын балсан
бэхеэр
Зангирна—хүлгүү.

Шүдөө зууна Базар, шэбшэн:
«Шүдхэршье абаг,
Халаанай нормо юуншье
бэшэ —
Хамаагүй, бараг!»

Аглаг дайдаар зэдэлнэ хонгёо
Ажалай хүгжэм.
Гургалдайн аялга тон солгёо,
Гурган, хүгжэн.

Түрүүшын бороздаһаа ербэн,
Түүрээнэ хабар:
«Амар сайн, ДТ-54!
Амар сайн, Базар!»

Полевой стан, фермэ бүхэниие культурын гуламтатай бол

★ ★

Ниитын хинагшад

ХОРИ. Үдын совхозой механизаторнууд Дымчик, Сандан Жигжитовтан хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо трактор болон машинануудта нарийнаар хандажа, тэрэнээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаһанай ашаар үдэр бүри халаанайнгаа даабарине үлүүлнэ.

Гэхэтэй хамта совхозой зарим механизаторнууд трактор болон машинануудта эзэн бусаар хандана. Жэшээ болгон залуу тракторист Шагдаровые абаад үзэе. Тэрэ хадаа техникээ саг болзор соонь аршадаггүй, тоһодоггүй юм. Энээн дээрэһээ боложо тракторай эбдэрхэ ушар олон үзэгдэнэ. Совхозой механизаторнуудай хэды дахин Шагдаровта ажал хүдэлмэридөө нимээр хандажа болохогүй гэжэ ойлгуулжа үгэһэншье һаа, тэрэ тэдэнэй үгые ойлгоогүй байһаар.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые зайсуулха зорилготойгоор совхозой механик Георгий Иннокентьевич Попов болон олон мэргэжэлтэй механизатор Иван Григорьевич Краснопеев гэгшэд һайн дураараа ниитын хинагшад боложо, механизаторнууд трактор зэбсэгээ ямараар ашаглажа байнаб, тарилгын шанар һайжаруулхын тула юу хэжэ байнаб гэжэ ходо шалгажа байдаг болонхой.

А. Рыжков.

★ ★ ★

Хори гаран жэлэй туршада Жигмит Жимбиевич Доржнев Зэдын үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадада хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй механизатор болонхой. Мүнөө жэлдэ Жигмит Жимбиевич колхозой нэгэдэхи отделенидэ эртын ороохото ургамалнуудые тарихадаа, үдэр бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ж. Ж. Доржиев, Нима Раднаевтай сеялкээ шалгана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

„ХАТАН ДАНГИНЫН" УГТАМЖА

Полиин «хатан»—кукурузын манай эндэ нютагжаһан сагһаа хойшо Зэдын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз энэ ургамалые нилээд ехээр таридаг болоо. Мүнөө жэлдэ тус колхоз 1000 гектарта кукуруза тариха юм. Тэрэнэй 120 гектарынь шэнэ газар, 470 гектарынь намарай паар, бэшэниинь хабар хахалагдаха газар болоно.

Энэ колхоз кукурузынгаа хүрэнгэ хүсэд бэлдэжэ, амбаартаа оруулба. Тэрэнээ хороор угаажа, таригдахаар бэлэн болгоо.

Кукурузын тарилга хэхэ машина техникэнь мүн лэ бэлэн. «МТЗ-5» маркын 5, «Т-28» маркын 2 трактор, «СКГ-6»—5, хабсаргагдамал 2 сеялкэ тарилга хэхэ юм. Тэрэшэлэн 4 культиватор, шэбхэ тараадаг 2 машина, газар даруулан жэгдэлдэг 4 каток, тракторна 10 тэргэ бэлдэгдэнхэй. Мүнөө 2-дохи отделениин 45 гектар газар уһалагдаад байна. Зэдэ голой эрье шадар уһа бүлэхэ насосно станци тодхогдожо, хэдэн арбаад гектарта уһан гаргагдахаар хараалагдана.

Колхозой кукурузашад майн 15-һаа газарайнгаа хүрьһэ тарилгада бэлдэжэ эхилхэнь. Ермолай Вершинин, Владимир Шарин гэгшэдэй звенонууд илангаяа һайнаар хүдэлнэ

Манай корр.

Угэдөө хүрэнэ

Байгша ондо Хяагтын үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» колхоз ороохото болон пропашной ургамалнуудайнгаа тарилгые нилээд үргэдхэхэнь. Хэрбээ 1962 ондо 2266 гектарта шэниисэ тариһан байбал, энэ жэлдэ 3000 гектарта хүргэхэ юм.

Эдэ ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхын тула нэн түрүүн шэнэ газар элдүүрилнэ, үрэ багатай ургамалнуудай тарилга хороогдоно. Жэлэй эхиндэ 700 га шэнэ газар хахалхаар хараалһан байбал, мүнөө тэрэнээ 1000 гектарта хүргэхэ гэбэ. Зүгөөр нёдондо энэ колхоздо миил 30 га шэнэ газар элдүүрилэгдэһэн юм.

Урдаа табигдаһан зорилгонуудые колхозой механизаторнууд амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай. Мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 2 мянга гаран гектар шэниисэ, хара тарян таригдаа. Тарилгань бүхыдөө хэрээһэлүүлэн, нарин зуруудтайгаар хэгдэнэ. Хүдэлмэриинь шанар һайн.

Механизаторнууд өөһэд хоорондоо мүрысэнэ. Илангаяа комсомолой эхин организациин секретарь Владимир Семеновой, Леонид Вампилов, Михаил Овсянников, Цыден Ринчинов гэгшэдэй даадаг агрегадууд һайнаар ажаллана. Владимир Семеновой агрегат зарим үдэртэ 80 га хүрэтэр, Цыден Ринчиновэй—70-га-тарина. Эдэнэр бүлтадаа коммунис ёһоор ажалладаг.

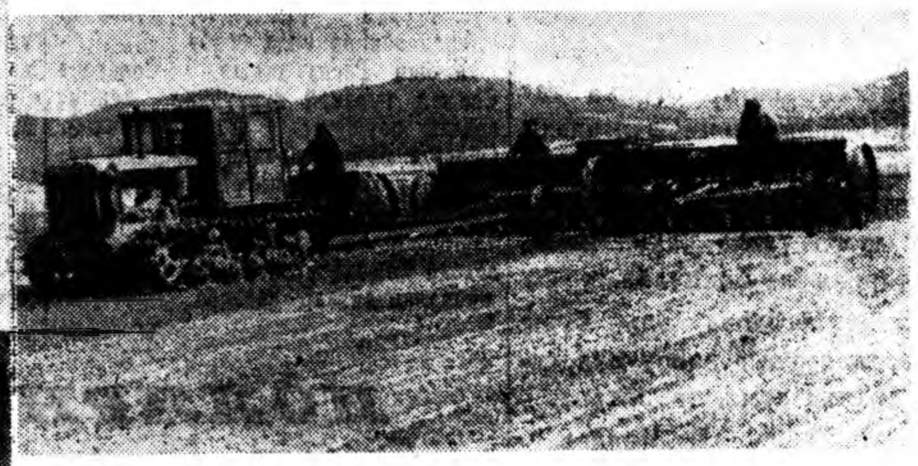

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Цыден Ринчиновэй агрегат хара тарян тарижа байна. Хүрээ соо **Ц. Ринчинов.**

А. Сурмачай фото-текст.

Механизаторнуудтаа анхаралтайгаар хандана

Мэлмэрэн байгаа нуурай эрьеые зубшан зурыһан Нараһата тосхониие алгад гараад, Шэтынгээл трактаар зүүлжээ табилуулхадатнай элдин тала дайда, таряалангай газар үргэлжэдөө нэмжыхэ. 7-8 модо ябаад байхадаа Нарһатын совхозой 5-дахи фермын Хаймасаанай полевой станда хүрэжэ ерэхэ байхат. Ниитын томо байра, столово, складууд, ороохоной тоог, кузница гэхэшэлэн барилганууд эндэ жэрылдэн байха.

Эгээ мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэриин түлэг ябажа байһан үе һэн туладаа эндэ хүл хөөрсэг байдаг, трактор, машинын хүнхинөөн һүни үдэргүй замхахаа болишонхой. Теэд аргашье үгы ха юм даа. Табадахи фермын механизаторнууд мүнөө хабар энэл станай ойрон тойрондо 4500 гаран гектарта элдэб түрэлэй ургамалнуудые тариха байна бшуу. 50 шахуу хүн 14 тракторой эндэ хүдэлдэг. Булад агтанууд хоёр халаанда ашаглагдана.

...Гурбан ондоо таһалгатай томо байшан. Хоёр талынь таһалганууд дотор механизаторнуудай ниитын байра. Тэгэндэхи соонь—улаан булан. Мэнэ һая абтаһан «Советская Россия», «Сельская жизнь», «Правда Бурятии», «Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул» газетэнүүдэй шэнэ номернууд, «Агитаторай блокнот» болон бусад хэдэн журналнууд зохидоор зэргэлүүлэн стол дээрэ табяатай. Сүлөө сагтаа эндэ орожо, шэнэ газетэнүүдые уншахада, шатар даам наадаха, радио шагнахада ажалшадта аятай байгаагүйдөө арганьгүй ха юм даа.

Улаан булаңай ханануудаар уряа, лозунгнууд, плакадууд хадаатай, совхозой механизаторнуудай хабарай тарилгын үедэ бэелүүлхэ социалис уялганууд аржытаар саарһан дээрэ бэшээтэй. Совхозой механизаторнуудай социалис мүрысөөнэй гурим мүн лэ олоной үзэмжэдэ табигданхай. Гадна механизаторнуудай үдэр бүри хэһэн хүдэлмэриин дүн, табан хоног бүхэнэй дүн харуулагдажа байдаг.

Байрын гэрэй зүүн тээ кухнитай столово. Повар нүхэр Машанова хайшан гээл һаа амта шэмэтэйгээр эдеэ болгохо гээшэб гэжэ оролдолгоёо ходол гаргажа байдаг хүн. Эндэ хүдэлэгшэдтэ үдэргөө гурба дахин эдеэ бэлдэдэг байна. Станһаа холуур ажаллагшадта халуун эдеэн хүдэлмэри дээрэнь абаашагдана. Шүлэн, котлет, рагу, каша, һүтэй сай гэхэ мэтэ эдеэн амтатайгаар эндэ бэлдэгдэнэ.

Иимэ байдалтай хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгынь урагшатай һайнаар, эмхи гуримтайгаар ябана. Фермын механизаторнууд хабарай тарилгаар мүрысөөндэ түрүүшын һүури эзэлжэ ябадаг юм. Үрэһэ тарилган дээрэ 6 агрегат хүдэлжэ байна, бусадынь газар хахална. «Т-74» трактор ээлжээгээр жолоододог трактористнар Алексей Туезов, Рыгзен Жамбалов, «ДТ-54» тракторнуудай трактористнар Евгений Степанов, Доржо Чарыпов болон бусад бүтээсэ ехэтэйгээр, шанар һайнтайгаар ажаллана.

Тарилга дээрэ хүдэлжэ байгшадай ажабайдалай, соёл культурын талаар эрилтые зүбөөр хангаха хэрэг тушаа тракторно-тарян ажалай бригадир нүхэр Фомин үдэр бүри анхаралаа табижа ябадагынь тон һайшаалтай.

Д. Доржиев,
Хорин үйлэдбэриин управлениин профкомой түрүүлэгшэ.

★ ★

Ажал хэзгүй х... ама хооһо...

Арад зонойнгоо культурна ажабайдалые бүри һайжаруулха тушаа колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудай, парткомой секретарьнуудай Бүхэроссин суглаан дээрэ, мүн РСФСР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэшье горитой анхарал хандуулагдажа, гол шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээд, айхабтар ехэ зорилгонууд хараалагдаа һэн.

Тиимэһээ бидэнэр совет органуудай хүдэлмэрилэгшэд арад зонойнгоо ажабайдалые һайжаруулха, урма зоригыень бадаруулха талаар ехэхэн хүдэлмэри хэхэ зэргэтэйбди. Илангаяа хүдөө ажахы дээрэ хүдэлдэг малшад, механизаторнууд тушаа анхаралаа саг үргэлжэ хандуулха ёһотойбди.

Энээнһээ урда тээ малшад болон механизаторнуудта анхарал багаар табигдажа байгаа гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Эд бараанай, эдеэ хоолэй эгээл һайн зүйлнүүд холын фермэ, отарануудта, поли, участогуудта хүргэгдэнгүй, ехэнхи хубинь колхоз, совхозуудай түбэй тосхонуудта наймаа боложо дууһашадаг һэн. Тиигэжэ ажалда һулаар хандадаг гэхэ гү, али оройдоошье хүдэлдэггүй заримуудта эрхим һайн эд бараан хүртэдэг байгаа.

«Хэн хүдэлнэгүйб, тэрэ эдихэгүй» гэһэн лозунг мүнөө үе сагта бүхы хүсэн соогоо үйлэнхэй. Тиихэдээ хэн хүдэлнэб, тэрээндэл бүхы эд бараанай, эдеэ хоолой эрхим һайн зүйлнүүд хүртэхэ ёһотой гэһэн удхатай. Харин хүдэлмэриһөө хулжагшад, өөрынгөө хубиин талые хаража, хонжоо наймаа хэгшэд, зайгуул, жүүлигүүд ажалша хүнүүдэй үйлэдбэрилһэн юумэндэ гар хүрэхэ ёһогүй. Тиимэ улад уудые анхарха бэшэ, харин малшад, механизаторнуудайнгаа эрилтыень гүйсэдөөр хангахын тула оролдохо ёһотойбди.

Энэ эрилтын ёһоор Зэдын аймагай эмхи зургаанууд ажал хүдэлмэреэ хубилган һайжаруулжа байна. Жэшээлхэдэ, аймагай худалдаа наймаанай эмхинүүд малшан бүхэниие, малай фермэ бүхэниие бүридхэлдэ түрүүшынхеэ абаба. Тиин автолавкануудые эмхидхээд, малшадһаа захил абажа, шухала эд бараа тэдээндэ хүргэжэ үгэдэг, хамаг эрилтыень хангажа байдаг болоо. Фермэ, гүүртэ отарануудта эгээл һайн эд бараан, эдеэ хоолой зүйлнүүд абаашагдана. Гадна малшадай бэеын элүүрые хамгаалха хүдэлмэри үргэлдэхэгдэнэ. Тэдэнэй ажаһуудаг гэрнүүдые, мүн малайшье байрануудые медицинын хү-

Мэндэ амар, хаб...

Тайга со...

Бад харанхы гүн тайга шэшэрүүлэн,
Булад хүлэгүүдэй мундуу түбэрөөн дор...
Ажабайдалай аша туһада хэрэглэн,
Алтан холтоһото нарһадые зөөнэ.
Электро-хюрөөгэй эршэтэ түргэн дуун,
Эдэбхитэй ажаллаһан модошодой омо...
Үргэн тайгын ирагуу хүгжэм диилэнэ,
Эбэртэ маңтан бугын урамдаантай ниилэ...
Үндэр хабсагайн тэбтэг дээрэ геологууда...
Үнэтэ шулуу тоншоһон алхын дуун,
Уулын бүргэдэй алда даляа дэбин
Урагшаа шуумайн шууян ниидэһэн дуун,
Дулаан оронһоо бусажа ябаһан
Дүшэн үнгын шубуудай дуун,
Хабарай сагай халима эхиндэ
Хамтаран ханхинан аялгаа нэгэдхэжэ,
Агааргүй аянда алтан онгосо жолоодоһо...
Агуу зоригто совет хүбүүгээ үдэшөө.
Энэл даа, шэнэ үеын хабарай дуун,
Эршэтэй, хүсэтэй ажабайдалай дуун,
Түүхэтэ майн баярай долгёор салгидана,
Түмэн аялгаар түбии дүүрэн хангюурда...

Урьı, урьı...

1.
Уры, уры...
Саһанай хуры.
Ургын гүлгы
Садхыш дары.
Ургы, ургы —
Ургамалай сүсэгы.
Урын уһы
Уугыш — үлзыл!

2.
Һудаһан сохисоор
Һубадлан сорьёлыш.
Һубаг, хоболоор
Һуунагтан горхолыш.
Алим жэмэсэй
Амин руу шэнгыш.
Ая гангын
Аймаг руу шэлгыш.

8.
Урин хабарай
Уһан Хамбыш
Уужам газарай
Ураг шамбыш.
Түбиин эльгэндэ
«Мэдэрэл» үгыш.
Талын дэлэндэ
Мэнэрэн үлыш.

4.
Хүрьһэн дээгүүр
Хүгжэм дарыш.
Хүжэ хээгүүр
Хүгжэн тарыш.
Уран өөрхэн
Угалза татыш.
Дуранай хөөрхэн
Дугы матыш.

5.
Хүлэр шарахан
«Кукуруза хатанай»

ТАРИЛГАДАА НОБШОРЬОНОЙНЬ НЭГЭ ШАЛТАГ ЮУБ?

Хяагтын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо таряашад культурно-ажаһуудалай талаар мууса хангагдана

Үглөөнэй 7 час. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин (Хяагтын үйлэдбэриин управлени) тогтооһоной ёһоор тарилгашадайнь һүниин, үдэрэй халаанай һэлгэлсэхэ саг...

Тарилгын хүдэлмэреэр майн түрүүшын 10 хоногой дүн тухай богонихон суглаахание хэхэ гэжэ колхозой парткомой секретарь нүхэр Пурбуевай 4-дэхи бригадын таряалан ерэхэдэ, наймадахи саг ябажа байба. Шоссей харгын хойтохи нэлэнхы таряаланда газар хахалжа хонон гурбан трактористнар «ДТ-54» тракторнуудаа зогсоожорхиһой, үдэрэй халаанда хүдэлдэг нүхэдөө хүлеэжэ байбад. Сульфат станциһаа хойшо гүбэйн арада байгша «Ягодное» тосхонһоо нааша зурыһан нариихан харгы руу хүбүүд, ажаглаха янзада, хүлгэй нюдөөрөө харад харад гээд лэ, юрэдөө юумэнэй үгы хада, миин байнхаар гэжэ тракторнуудаа шэмхэлнэд...

Үдэрэй халаанайхид—8 сеялкэшэд, гурбан трактористнар арай гэжэ 8 сагта ашаанай томо «ЗИЛ» машинаар ондоруулһаар орожо ерэбэ. Хүн бүхэн туулмагтайхан юумэ баринхай—үдэрэйнгөө хоол гэртэһээ абажа ерэнхэй хэбэртэй. Һүниин халаанай хүбүүдые абаашажа, һөөрөө Ягодное тосхоноо ороод, усахадаа одоол сүлөөржэ, үнөөхи автомашинын тарилгынгаа агрегадуудта хүрэнгын ороод Арбузовһаа асартарнь 10 час дүтэлшэнэ. Тиигэжэ таряашад үглөөгүүр 2—3 часла дэмы хосорообо.

Ахалагша сеялкэшэн нүхэр Думновһаа «нигэжэ гэртэһээ ажалдаа ябахадаа үнэтэ сагаа ехээр һамшаана бэшэгтэ» гэжэ асуухада:

—Хэдэн жэлһээ хойшо нигэжэл ябагшалди даа. Автомашинамнай нээрээшье хии тала руу ехээр һүндэлдэг даа... Гэртэһээ өөрынь хоол асараагүй һаа, бүхэли үдэрөө үлэсхэлэн ябаха саг ерэдэг. Ягоднада шанаһан хамтын халуун эдеэн аяар 12 километргэ харгыда һэжэрүүлхэдээ шүлэншье, кашашье бэшэ, сэб хүйтэн болошоһон юумэ ерэдэг. Хагсуу һалхитай үдэр нюсэгэн талада үдынгөө хоол барихадаа манда һууха, байхашье газар олдодоггүй. Зөөһэн лэ газартаа абаад ябахаар бишыханшье һаа, вагончик байгаа һаа ёһоор һаабдаа, —гэжэ гомдонгёор харюусаба.

Колхозой түбһөө холо бэшэ оршодог 1-дэхи тарян ажалай полевой стандашье биратай байдал харагданагүй. Һая уриладаһан томо гэгшын гэрэй бэлэн болоһон дүрбэнэй нэгэ хубида хорёод түмэр орон хүнэй хооронддуурнь ябахын аргагүйгөөр бэе бэдэнь хашажа табяатай. Тэдэнэй дээгүүр об-тоб унтарнинууд монсойлдоно. Нэгэ булангдань радиоприёмник, стол дээрэнь энэ тэрэ саарһан. Теэд нэгэншье шэнэ газетэ, хүдөө ажахын журнал харагданагүй. Байһан саарһануудые юун тухай хэлэһэн юумэ ааб гээд харахада, хайшан гэжэ энцефалит үбшэ тараадаг хорхойтой тэмсэхэб гэһэн медицинскэ нэгэ янзын 10-аад брошюрканууд. Рак үбшэнһөө һэргылэгты гэһэн бюллетеньһээ бэшэ, ханада няагаатай нэгэншье «дайшалхы хуудаһан», «сахилгаан» байхагүй юм. Таряашадай ажалай дүүргэлтые харуулдаг самбар майн 5-һаа хойшо, бэшэгдээгүй орхигдошонхой.

Үдэшэ болоходо полевой станда үлэжэ хонохо хүн тон үсөөн. Ондоо бригадаһаа, РТС-һээ тус бригадада хамһалсахаяа ерэһэн 4—5 механизаторнууд, нютагай 3-4 наһатайшуулһаа бэшэнинь, тэрэ тоодо бригадир, тоо бүридхэгшэд түрүүтэй гэртээ Тохой тосхон харишана. Хүнды хүйтэн энэ стан соо унтаһан хүнэй даарад гэжэ хонохоор. Дулаан гэртээ ошожо амархаяа талиһан тракторист хүбүүнэй зузаан хүбэнтэй хүнжэлөөрнь «абарагдабашье», жэхыд гэгдэжэ унтагдаа. Үглөөгүүр бодоод, нюураа угааха гэхэдэ дүтэ тойрон умывальник, уһан байхагүй. Тиихэдэ хамтын эдеэ муугаар бэлдэнэ. Тус полевой станда һайн эдеэ буйлуулха хоол хошоньье хомор.

Нигэжэ олонхи механизаторнууд арба-хори модоной газарһаа, гэртэһээ ябажа хүдэлдэг, полевой станда ажалшадай һайнаар амарха таарамжатай байдалай үгы дээрэһээ тус колхозой хабарайнгаа тарилгаар хойно орожо ябаһаниинь гайхалтай бэшэ. Майн 10 хоногой дүн дээрэһээ харахада, 5 бригадын тарилгын агрегадуудай нэгэниинь даалгабаряа дүүргээгүй. Майн 12-ой байдалаар колхоздо аяар 800 гектар эртын ороохото ургамал таригдаадүй. Орой таригдадаг ороохото ургамал, тэжээлэй ургамалнуудые газарынь хахалжа тариха, паар бэлэдхэхэ, ургасын хойноһоо харууһалха гэхэ зэргын хүдэлмэри туйлай ехэ. Теэд ажалай эмхидхэлдэ, таряашадай байра байдал дээрэ дурдагдаһан дутагдал дары усадхагдангүй, мүнөөнэйхеэрөө, үдэ болоһон хойно үдэрэйнгөө ажалда гаража байгаа һаа, колхознигууд хайшан гээд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлэлтэйб даа?

Механизаторнуудай байрлаха полевой стан, тэндэ хамтын эдеэ һайнаар эмхидхэхэ, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха талаар тус колхозой правлени, парторганизаци тарилгын эхилхэдэ хараалһан, түсэблэһэн юумэнүүдээ эсэстэнь хүргэнгүй орхижорхёо гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Мүнөө хабарай тарилгын хүдэлмэридэ час бүхэниие үнэтэй дээрэ сэгнэжэ, түргөөр, эрхим шанартайгаар бүхы ургамалаа хаяжа, үндэр ургаса абаха эрид шанга хэмжээ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд абаха бээ гэжэ найдагдана.

Ц. Дугаров,
манай тусхай корр.

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

...рришэн бүхэнэй нөөсэ арга боломжонуудые ...лам һайнаар хэрэглэдэг болохо тухай

...калай бүтээсые ...түхеэрэлгэ бү- ...ехэ хэмжээнэй ...ахын зорилгоор ... бүхэнэй нөөсэ ...онуудые улам ...хойлон хэрэг- ...нурысөөн улам ...ский пролета- ...вовска облас- ... бүд нэхэгшэ, ...лай ударник Ан- ...евна Косарева ... гаргаһан юм. ...дэлмэриин арга ... хэрэглэхэ, тү- ...һайнаар бэлдэхэ, ...рха шалтагаа- ...ха, бүд нэхэдэг ...гэ жэгдэ түр- ... болгохо социа- ...рэ абанхай. Тии- ...үд нэхэлгын нэгэ ... туршада 12.036 ...ай утаһа гарга- ...336-да хүргэхэ, ...өө гадуур дүрбэ мянган метр һайн шанартай бүд гаргаха юм.

Ажалайнгаа дүй дүршэлые улам нарижуулан һайжаруулжа, А. Л. Косарева зарим юумэ бүтээхэ сагые 30 процент хүрэтэр хорооһон байна. Станогуудые бултыень адли түргэнөөр ябуулдаг болоһоной ашаар станок бүхэн час соо 200 бэлдэмэл тусхай утаһа түсэбһөө гадуур гаргадаг болоо. Долоон жэлэй түсэбэй эсэстэ түйлагдаха ажалай бүтээсын хэмжээе 6,4 процентээр энэ түрүү нэхэгшэ дээшэлүүлбэ. Хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые тодорхойлон хэрэглэхэ гээшэ иимэ ашатай туһатай байба.

«Шуйский пролетарий» фабрикын 500 нэхэгшэд, 1400 утаһа ээрэгшэд А. Л. Косаревагай жэшээгээр ажалладаг болоо. Энэ һайшаалта үүсхэлэй дэлгэрүүлэгдээд байхада Ивановскын бүд нэхэгшэд жэлдээ 15 миллион метр элдэб бүд гаргаха, 2286 тонно ээрэгдэмэл утаһа алмаха.

А. Л. Косаревагай үүсхэлэй ехэ удха шанартай байһыень ВЦСПС-эй Президиум тэмдэглэлээд, энээнииень һайшаан дэмжэбэ. Энэ шэнэ үүсхэлынь продукци улам ехээр гаргаха шэнэ харгы нээжэ үгэнэ.

Профсоюзуудай соведүүд, түбэй, республиканска, хизаарай, областной, фабрично-заводской, нютагай комитедүүд ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта А. Л. Косаревагай үүсхэлые промышленна предприятинуудта; транспортда, барилгада, хүдөө ажахыда нэбтэрүүлхэ ушартай гээд дурадхагдаа. Продукци улам ехээр гаргадаг болохын зорилгоор хүдэлмэришэн бүхэнэй шэнэ арга боломжонуудые улам һайнаар хэрэглэдэг болохо олоной хүдэлөөндэ бүхы ажалшадые хабаадуулха ушартай гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

(ТАСС).

Маршал Блюхер тухай роман

МОСКВА, (ТАСС). Һаяхан хэблэлһээ гараһан Фабиан Гарин гэгшын бэшэһэн «Василий Блюхер» гэжэ романиие «Совет зохёолшо» гэжэ хэблэлдэ зүбшэн хэлсэлгэ болоо. Литераторнууд, түүхэшэд, совет армиин генералнууд энээндэ хабаадалсаа. Тус номой автор граждан дайнда хабаадаһан хүн. Партиин XX съездын һүүлээр гайхамшагта совет полководец тухай материал суглуулжа эхилһэн юм.

Энэ хүдэлмэринь хэды жэлэй турша соо үргэлжэлөө. Уран зохёолшо маршалай эхэ нютагаар ябаа, полкнууд болон арминуудые командалһан газараарнь ябаа юм. Ф. Гарин Блюхертэй хамта ябаһан хүнүүдтэй уулзажа, материалнуудые суглуулаа. Иигэжэ энэ маршалай ябаһан бүхы ажал ябуулгые — Петроградай купец Воронинойдо 10 наһатайһаа эхилээд Мытищэдэхи слесарь болотороо, Бутырдахи түрмэдэ байһанаа большевик болотороо — 1916 ондо партида оротороо ябаһан замыень харуулха юм.

Энэ зүбшэлгэдэ хабаадагшад тус номые үндэрөөр сэгнээ. Энэ ном гайхамшагта полководец, хатуу зоригтой, һайхан сэдьхэлтэй, оюун бэлигтэй хүниие манай урда зураглан гаргана.

Ф. Гарин мүнөө тус романайнгаа хоёрдохи хубиие бэшэжэ эхилбэ. Энэнь В. К. Блюхерэй һүүлшын ажал ябуулгада зорюулагдаха.

Мэндэ амар, хабар!

ХОНГОР ТАЛАДА

Зэрэлгээн туузатай халюун тэрлигээ
Зэлд байса таламнай хэдыдэ һэлгүүлжэрхёоб?
Булбэнүүр хонхохон жэргэмэл дэгдээхэйгээ
Жэргүүлэн дуулуулаал, шагныш ямар гоёб!

Мүнгэн торхо хуяг сооһоонь залажа,
Ургы сэсэгэй шарахан нюдөөрнь мэшээгээл.
Монсогорхон зангилаа нюдаргыень заалажа,
Ойн модоной ногоохон набшаһыень дэлгээгээл.

Амитан бүгэдын тэнхээ тамир шангаажа,
Түлнүүдээ дахуулгын нарата үдэрые заяанал.
Ажал хүдэлмэриин эршэ хаба нэмээжэ,
Түмэн ээдэйнь зүрхэ сэдьхэл баясаанал.

...Ямар уян сэдьхэлтэйб даа, хабар
Яашагүйгөөр байгаалидаа дурлашоол.
Холодуулан намнагдаад хүйтэн хабар
Хонгор байгаалияа буляалган абташоол
Огторгой наранай элшэдэ тудуулаад.

Мүнгэн дуһалнууд һубарин уналай.
Холшор зүрхэниинь һабан хайлаад,
Халуун нулимсаа урадхаажа байлай.
Амараг инаґни альгаа тодоод,

Арюухан дуһалһаань амасаад үзыш!
Хабартал сэдьхэлни уярзал одоо
Халуунхан зүрхэмни хайланал, мэдыш!

Р. Рабжуев.

УРМАТАЙЛ ДАА!

Хада майлы гоёһоор
Хабар ерээл Түгэнэдэм.
Урматайл даа, ёһоорхон:
Уран бэлигтэнь һүгэдэнэб.

Ажа амидаралай хүгжэмөөр
Аглаг байгаали нэрьебэ.
Энэ эмдэ хүртэһөөр,
Эльгэ зүрхэм һэргэбэ.

Хабарай хүсэн гайхалтай,
Халуун сэдьхэлым татаал даа.
Илдам хонгор гоохонтой
Инаг дураа хубаалдааб.

Сэлмэг үдэшэ һайхан даа.
Сэгээн һара—жэшэшэгүй.
Сэрэндулма басаган даа—
Сэбэр гээшэнь—хэлэшэгүй.

Дундархагүй, булангиргүй
Дура инагай булаг лэ.
Манай түлөө улам гурган,
Мүнхын үһаар бурьялаг лэ.

Хүлеэһэн ехэ жаргални
Хүрөөд ерээл Түгэнэдэм.
Амараг Сэрэндулмамни,
Арюун дурандаш һүгэдэнэм.

Г. ЧИМИТОВ.

...ай эрилтэнүүдтэ анхарха

ТУҺАТАЙ ХЭРЭГ

...организациингаа ... манай отделе- ...эбхитэд тусхай ... буридэжэ, от- ...малай гүүртэ, ...эгүүр ябажа, ...һуудал шалга- ...шалтай болон ...бригадые сельсо- ...омой түрүүлэгшэ ...адмаев толгойл- ... составта комсо- ...юзай организа- ...өөлэгшэд, меди- ...эрилэгшэд, мал ...элтэд оролсо- гээр хангагдажа байһые, ариг сэбэрые ямараар сахидагые шалгажа үзэдэг.

Жэлэй эхинһээ хойшо иимэ аяншалга хоёрдохёо үнгэргэбэбди. Хүдөөгөөр ябажа ерэһэн дары шалгалтын дүн согсолжо, дутуу дунданууд тухай отделениингээ партийна организацида мэдээсэдэг, тэдэниие зайсуулха тушаа оролдолго гаргадаг гээшэбди.

...лениин адууһа ... 37 гүүртэ, ота- ...аржа, холо ойро ...аг. Иимэ боло- ...адай ажаһуу- ...рхоогүйдэ арга- ...галтада хабаа- ...-ойлгууламжын ...дхэдэг, малша- ...ай болон соёл ...аар үдэр бүриин ...жэ хэр зэр-

Шалгалта хэхэ үедөө иимэ ушартай дайралдаабди. Олонхи малшаднай газетэ болон журналнуудые огто абадаггүй байшоо. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, ажалшадай захиһан газетэ, журналнууд саг соогоо малшадта асарагдадаггүй, арба, хорин хоногоор таһалдадаг байба. Тиихэ мүртөө зарим номернууд үгы болошодог. Олон хоногоор хожомдожо ерэһэн газетэ уншахада һонин юумэ юу байба гээшэб?

Энэ дутагдал зайсуулха гэхэдэ хэлхеэ холбооной контородо һуугаашад хойрогтоод, бүри юумэ бүтээжэ үгэхэгүй Жэшээнь, энээн тушаа Доодо-Ториин почтодо хандаабди. Тиихэдэмнай «Петропавловкаһаа асуугты» гэжэ ганирба. Энэ ажалай халуун хаһада аяар аймагай центр ошожо ябаха арга олохоор аал?

Һайн дурааараа бүтээгдэжэ байһан ашатай туһатай энэ ажал ябуулгада зүрилдэн байдаг заримашуулые толгойлжо байһан дээдэ хүтэлбэрилэгшэдынь нюурыень улайлгаха, эшээхэ ёһотойл байгаа гэжэ һанагдана.

Д. Гомбоцонов.

Зэдын аймаг.

100-һаа—100

...олые гаталхатай сасуу Баруун хорёо гэ... нэмжын харагдадаг. Эндэ Чисаанын сов...хи фермын ахалагша хонишон Мидыгма ... отара байдаг юм. Тус отарын хонишод ...н бүриһөө 100 хурьга абаха гэһэн уялгаяа ...эйгөөр дүүргэээ. Тэдэнэр харууһалжа бай... хонинһоо 360 хурьга абаад, гарза хоролто...үүлжэ байна.

...элдэ хонин бүриһөө 3,2 килограмм нооһо ...лгаяа үлүүлэн дүүргэхын тулада нүхэр ... отарынхид хонидоо һайнаар эдеэлүүлжэ, ...тэнгүй адуулна.

Р. Цымпилов.

Нёдондо Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Знамя Ленина» колхозой хонишон Бадма Афанасьев отарынгаа 553 хонин һүрэгэй толгой бүриһөө 4 килограмм нооһо хайшалаа юм. Энэ жэлдэшье хонидынь тобир тарган, нооһоорше һайн. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Б. Афанасьев хонидоо адуулжа ябана.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

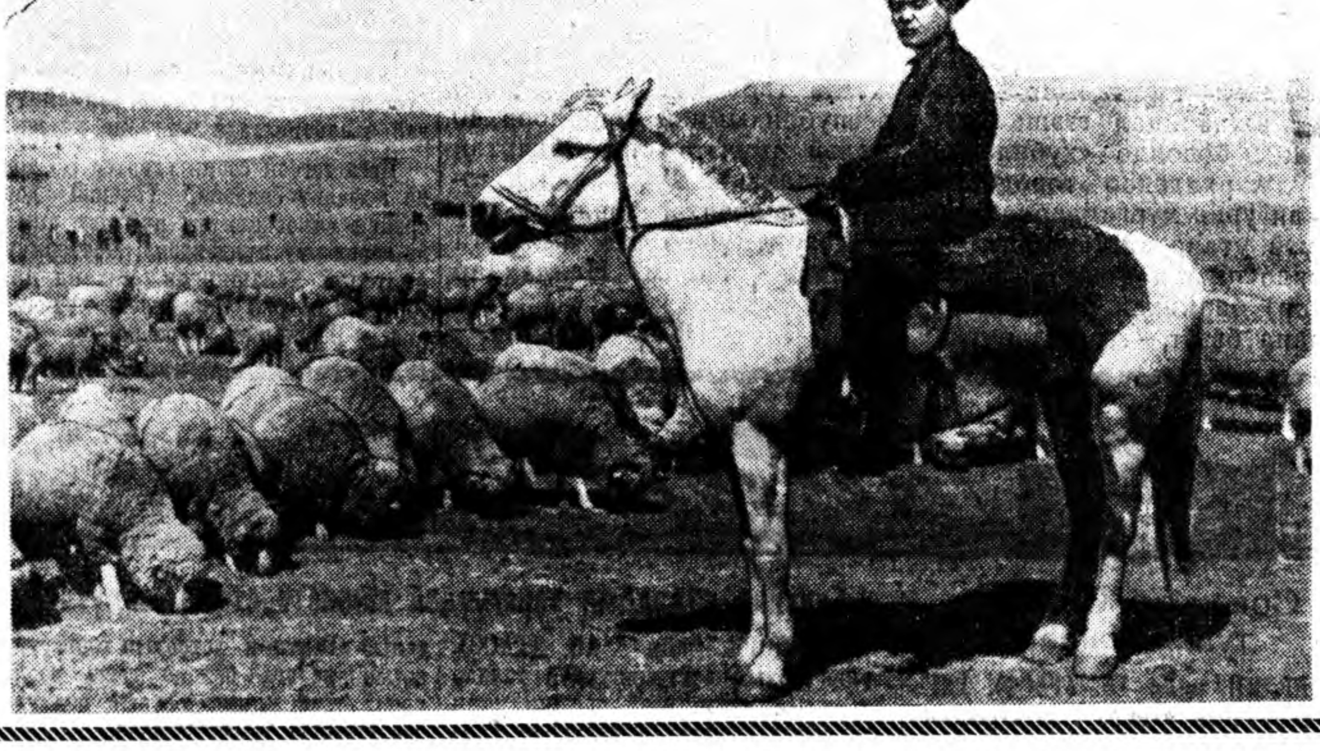

Уншагшын һанамжа

„Хараасгай" Буряад орон дээгүүрнай ниидэг лэ!

«Байгал» журналай хабсаргалта дэбтэрые гартаа абаад, эсэгын. һургагшын ёһоор баясааб. Түрүүшынь нюурта жаргалтайгаар энеэбхилэн, мэндээ хүргэжэ байһан хүбүүхэн, сэнхир хүхэ агаарые хурсахан даляараа хаха эсхэн ниидэжэ ябаһан хараасгайһаа эхилээд, дэбтэрэй зурагуудайнь шэмэглэл, үнгэ будагайнь холисо тааруу, эли тодохонууд гэжэ тэмдэглэмээр. Уран зурааша Ф. Е. Гергесов ехэ оролдолго гаргаа, саашадаашье үшөөл уран гоёор шэмэглэжэ байһай гэжэ хүсэгдэнэ.

«Хараасгай» гэһэн нэрэнь ехэл тааруу. Энхэ тайбан ажаһууха, үхибүүдэй гуламтын үнэр баян байхые зүгнэдэг шубуухай гэжэ буряад зон урда сагһаа хэлсэдэг, гуламтынгаа дээрэ уурхайгаа түхеэрхынь тула табюур хэжэ үгэдэг бэлэй. Мүн тэдэнэй хүхюун пишаганалдаае, дальбараахайнуудаа энхэргэнэээр, үдэр һунигүй тэжээн дэгдээхыень хаража баясадаг лэ байгаа.

Эндэ толилогдоһон шүлэгүүд соо эдир санаша басагахан, малай дунда «тас-няс» гэтэрээ мүргэлдэдэг хусанууд, хөөрхэн маадай хурьгадууд, худалша, мэхэшэ Хурабша хүбүүнэй хэлэнэйнгээ хүшөө яажа гаргаһан тушаа һонирхолтойгоор хэлэгдэнэ.

Р. Белоглазовагай «Пластилин хүбүүн», Ч. Гомбоиной «Сережын хурьган» гэһэн рассказууд бага наһанай үхибүүдые һонирхуулмаар зохёолнууд болоо.

Арадай аман зохёолой баян жасаһаа хурса удхатай оньһон үгэнүүд, таабаринууд, ульгэрнүүд хэблэгдээ. Саашадаашье хэблэгдэжэ байбалнь һонирхолтой һэн. Эрих Пильман бүхы юумэндэ һонюуша үхибүүдээ ой тайгаар аяншалуулжа, үнгэ бүриин ангууд, шубуудай мүр, зан абари ба байдалтай танилсуулба. Эдэ бүгэдые үхибүүд уншаад гү, али шагнаад байхадаа, мүнөөдэрэйнгөө ойлгосодо ехэхэн нэмэри бодол, шэмэг мэдээнүүдые оложо абаха гэжэ хэлэмээр.

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан энэ хабсаргалтада үхибүүд өөһэдөө тон эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай болоно. Түс номерто үхибүүдэй өөһэдэйнь найруулһан хоёр шүлэг, дүрбэн зураг бии, энэнь ехэл һайшаалтай. Үхибүүдые тон эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тула һургуули, түрэлхид ехэхэн оролдолго гаргаха зэргэтэй. Жэшээнь, һургуули бүхэндэ эдир уран зохёолшодой, зураашадай бүлгэмүүдые бии болгоо һаа, туһатай һэн. Эдэнэрэй эрхим зохёолнууд, зурагууд толилогдожо байха ушартай болоно. Энэ хэрэгтэ буряад хэлэнэй, зуралгын багшанар ехэхэн үүргэ дүүргэхэ уялгатай.

Дэбтэрэй һүүлшын хуудаһа иража, хэды хэһэгээр хэблэгдээ юм aаб гээд харахада, оройдоол 500 гэһэн тоо байба. Юундэ иимэхэн байшабаб гэжэ бодомжолходоо, нэгэ иимэ болдо ээлэгдэмээр. «Хараасгай» гэжэ дэбтэр гарахань гэһэн мэдээ радиогоор соносоо, газетэнүүдһээ уншаа һэмди; тон баяртайгаар түрэлхид, үхибүүдшье угтаа һэн. Тиихэдээ хэн «Байгал» захинхайб, тэрэл абаха эрхэтэй юм гэжэ хэлэгдэһэн байгаа. Иихэдээ дэбтэрэй хэһэгүүд үсөөн байжа, һонирхолтой зохёолнуудые шагнаха, уншаха дуратай үхибүүдэй гарта гүйсэд оробогүй гээшэ ха.

«Хараасгай» гэжэ нэрэтэй һэн тула хараасгайдал адляар хүдөө нютагуудаараа түргэн ниидэхыень бүхы үхибүүдэй гарта оруулха гэжэ оролдохо шухала. Тиимэ хадань, журнал абагшадһаа гадуур захиха дуратайшуулай бэшүүлхыень хизаарлаха буруу гэжэ һанагдана. Журнал захигшадые олон болгохо гэжэ болоһон дээрэһээ иимэ хэмжээ абаһан байгаа ха юм.

«Байгал» журнал, тэрэнэй хабсаргалта —«Хараасгайн» уншагшадые олон болгохо хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана, энэ хэрэгтэ хүдөөгэй найман жэлэй, дунда һургуулинууд хабаадуулагданагүй. Ахалагша ба эхин классудай һурагшад журнал дэбтэр хоёрые түс тустань бэшүүлхэ дүүрэн аргатай. Зоной дунда тараалгада ехэ туһа хүргэжэ шадаха байһаниинь элитэ.

Иимэ асуудал юундэ табигданаб гэхэдэ, үхибүүдтэ зорюулагдаһан зохёол тон үсөөн байдаг бшуу. Тиимэһээл «Хараасгайе» олоор гаргаха шухала.

Манай уран зохёолшод үхибүүдтэ зорюулһан зохёолнуудые олоор бэшэжэ захалха, мүн үхибүүдшье хүсэ шадалаа туршан, зохёолнуудые бэшэжэ эхилхэ һэн.

Саашанхи номернуудта, эрдэм, техникын һонинииe хэблэжэ байдаг һаань, болохол һэн. Юуб гэхэдэ, мүнөө сагнай техникын аргагүй түргэнөөр хүгжэжэ байһан үе ха юм. Мүнөө ямарханшье хүбүүхэнһээ хэн болохобши гээд асуугаа һаа, шофёр, лётчик, космонавт, тракторист болохоб гэдэг.

Үшөө һургуулида ороогүй бага үхибүүдэй сээжэлдэжэ хэлэмээр, дууламаар шүлэг болон дуунуудые олоор хэблэдэг һаа, бүрил һайн бэлэй. Ород ба бусадшье арадуудай литературын жасаһаа эрхим зохёолнуудыень оршуулан, эдир уншагшадаа танилсуулха ёһотойди. Ямаршье тусхай хэблэлгүй байһан манай үхибүүдтэ «Хараасгай» дэбтэрэй хэблэгдэдэг болоһониинь ехэ һайшаалтай. Иигээд лэ «Хараасгаймнай» үхибүүдэй тон дуратай ханинь болог лэ!

Л. Банзарханов,
Хужарай 8 жэлэй һургуулиин директор.

...ЭЛТЫН ...ШЭЛ

...бхагүйгөөр хүн... амтатай шүлэ... ...гөөнэй, үдэрэй... ...нь бэрхэтэй гэжэ ... бүхэн мэдэхэ.

... гансашье эдеэ ..., мүн адууһа мал...тэй тэжээл, про... тон шухала хэ... болоно гээшэ.

... хартаабха ехээр ... ургуулаад, арад ... энэ продуктаар ... тушаа КПСС-...эй Министрнүүдэй ... хүдөө нютагуу... тон ехээр һай... дэмжэнэ. Энэнь ...ажахынуудта хар...ригдажа, ургасын ... дээрэһээ эдеэ ...хала зүйл үшөөл ... юм.

... республикые... колхоз, сов... мүртэй тари... ...лдээ гектар бү... оройдоол 30-40 ...ана. Энэ юун ... гэхэдэ, зарим ...бэрилэгшэд, мэр... шухала урга... ...тэрэниие үрэ... тарина. Илан... үрэһэ тариха, ... ходо бага ... абахадаа гээл... ...на. Үнгэрхэдөө ... үтэгжүүлээ...

...ТАЙ ҮРЭҺЭ ...УЛХА

...йдалые саашадүүрээ. Нэн тү...ар тарижа, эл...хын тула эрхим ...үүлхэ хэрэгтэй.

Хартаабхын баян ургаса абахын тула юу хэхэб?

Энэ ургамалые тариха агротехникэ, ургасын хойноһоо харууһалха, эрхим сортын үрэһэ ургуулжа абаха тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Илангаяа нютаг нютагта таараха, һайн сортын үрэһэтэй болохо ёһотойбди.

Республикын үрэһэ туршалгын участогуудай тодоруулһанай ёһоор манай эндэ гол түлэб түргэн ургажа эдеэшэдэг «ранняя роза», дундуурша болзорой — «Тулунский 8/157», «курчер» (снежинка), «берлихинген» гэхэ мэтэ сортын хартаабха таригдана.

«Ранняя роза» сортын хартаабха түргэн эдеэшэдэг, эдихэдэ амтатайшье юм. Улаан-Үдын сорт туршалгын участогта һүүлэй 5 жэлэй туршада энэ сортын үрэһөөр тариһан газарһаа гектарай 175 центнер ургаса абтаа. Энээниие республикын бүхы аймагууд таридаг.

«Тулунский 8/157» гэжэ үндэр баян ургаса үгэдэг, дундуур болзорто ургажа эдеэшэдэг сорт манай эндэ дэлгэрэнги. Тэрээнэй хартаабхань ехэнхидээ гонзод гэһэн түхэлтэй, эдихэдэ яһала амтатай юм. Гадна хартаабхань нэгэ жэгдэ томоор ургадаг байна.

«Курчер» сортын хартаабха дундуур болзорто эдеэшэдэг, крахмал элбэгтэй аад, ехэ ургаса үгэнэ. Һүүлэй 5 жэлэй дүн харахада, энэ сорт таридаг Улаан-Үдын сортучастогта гектарай 178 центнер, Кабанскда—222 центнер, Захааминда—242 центнер ургаса үгөө.

«Берлихинген» сорт бэшэндээ орходоо нэгэ бага хожомшог эдеэшэжэ дүүрэдэгшье һаа, тон үндэр баян ургаса үгэдэг юм. Энээниие гол түлэб адууһа малда тэжээл болгохо, промышленностьда гүүхэй эд болгон тушаахада таарамжатай.

Хартаабхын эрхим шанартай үрэһэ ехээр ургуулхын тула газарыень һайнаар үтэгжүүлжэ, аргатай һаань уһалха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн хуряажа абтаһан үрэһэнэй гутаха, муудахагүйн тула зүбөөр хадагалха шухала болоно. Мүн тарихадаа тэрэнээ илгажа, эгээл һайн хартаабхыень үрэһэндэ хэрэглэхэ.

Манай эндэхи ходо ган гасуур болодог уларилтай нютагуудта хартаабхые шииг нойтоор элбэг гү, али уһалагдадаг газарта тариха ёһотой. Үрэһэ ургуулжа абахын тула нүхэн бүхэндэ 60—80 граммһаа бага бэшэ хартаабха монсогор зандань тариха хэрэгтэй. Тэрэниие үдхэншэгөөр, зурууд хоорондонь 70—35 гү, али 60—60 сантиметр зайтайгаар тарихада таарамжатай. Юуб гэхэдэ, үдхөөр тарихада эшэ набшаһаниинь һайса ургахадаа бэе бэедээ дутэ болоод, наранда газарайнгаа хүрьһэ хатаахагүй, халхалха ха юм. Мүн һүниндөөшье хүрьһэнэйнгөө дулаае табихагүй бшуу. Тиигэжэ ургасаншье һураггүй дээшэ байна.

ГАЗАРАА ҮТЭГЖҮҮЛЭЭЛ ҺАА, ЭЛБЭГ УРГАСА АБАХАТ

Гүрэндэ худалдагдаха, эдеэ хоолдо оруулагдаха хартаабхые элбэгээр ургуулхын тула тарилгын агротехникые баһал наринаар сахиха шухала.

Илангаяа манай эндэхи эрхэ байдалда тарялан дээрээ наг шэбхэ ехээр гаргажа, хаһа сагтань тэрэнээ уһалжа шадабал, элбэг ургаса абаха байнабди. 1959 ондо Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхид гектар бүридэ 20 тонно наг шэбхэ, мүн 30 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ гаргажа тараагаад, хахалһан хойноо хартаабхаяа таряа. Удаань ургасадаа нэмэлтэ тэжээл болгон уһалхатаяа адли баһал 30 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ оруулаа. Тиигэжэ 4 дахин уһалһан газарай га бүриһөө 347 центнер, 3 дахин уһалһан талмайн га бүриһөө 290 центнер ургаса хуряагдаа.

Хартаабхын баян ургаса абадаг түрүүшүүл газараа зүбөөр үтэгжүүлхэ тушаа ехэхэн анхарал хандуулдаг. Онохойн совхозой түрүү хартаабхашан А. Ф. Мильгунова га бүридэ 100 тонно хүрэтэр шэбхэ зөөдэг байна. Энээнэй ашаар лэ гектар бүриһөө 300—400 центнер ургаса хуряана ха юм.

Уһалагдадаггүй газарта шэбхээ намар гаргаад, паар болгон хахалхада ехэ һайн гэжэ хэлсэдэг. Теэд саһа ехэтэй үбэл болоһон жэлдэ наг шэбхээ хабарынь, тарихынгаа урда тарялан дээрээ гаргаад, һайнаар тараажа, хүрьһэндэнь оруулхада баһал ехэ ашагтай гэжэ дүй дүршэл харуулна. 1959 ондо Кабанскда хабар тарилгын урда гектар бүриин 40 тонно хониной шэбхэ гаргаһан газарһаа гектарай 257 центнер хартаабха хуряагдахадань, харин тиимэ үтэгжүүлгэ оруулаагүй газарһаа миил 149 центнер ургаса абтаа.

УРГАСАЯА ЗҮБӨӨР ХАРУУҺАЛХА ШУХАЛА

Хартаабхын ургасые хаһа сагтань зүбөөр харууһалхын тула дан үдхөөр бэшэ, дунда зэргээр, зурууд хоорондонь хайша хайшаа 60—70 сантиметр зайтайгаар таридаг гээшэ. Зарим ушарта машинаар зурууд хоорондонь 70—70 гү, али 60—60 сантиметр зайтайгааршье тарижа болоно.

Ямар нормотойгоор тарихаб? Хэрбээ бүхы үрэһэнэй нэгэ жэгдэ, хартаабха бүхэнэйнь 60 грамм байгаа һаань, зурууд хоорндонь 70—70 сантиметр зайтайгаар гэхэ гү, али га бүридэ 20. 400 нүхэ хэжэ, 2,4 тонно үрэһэ тарихада болохо. Харин 60—60 сантиметр зайтайгаар тарихадаа 3,3 тонно үрэһэ хэхэ ёһотой. Гектарай оройдоол 1,5 тонно үрэһэ тариха гээшэмнай тон бага.

Һайнаар элдүүрилжэ, зөөлэрүүлһэн хүрьһэтэй газарта хартаабха элбэгээр ургадаг. Ёхээр нягтаржа, хатуу болошоһон хүрьһэндэ тэрэ ёһоор ургадаггүй.

Тарижа дүүргэмсэрээ ургасаяа харууһалжа эхилхэ шухала. Хура бороо багатай жэлдэ газарай хүрьһэнэй ехээр хатахагүйнь тула тарижа байхадаа машинынгаа хойноһоо модон гү, али хадхууртай каток шэрэжэ, дээрэһээнь нягтаруулхада ехэ һайн. Энээнэй ашаар ургасаншье нэгэ жэгдээр гарана. Тэрэнэйнгээ һүүлдэ ургасын гараадүйдэ, гараһан хойно 2-3 дахин хүнгэншэг модон борнойгоор заабол борнойлхо шухала. Хэрбээ тусгаар сеткэтэй борнойгоор зуруудынь хүндэлөөшэнь, һөөлжүүлэн элдүүрилбэл, бүришье таарамжатай. 1961 ондо Бэшүүрэй «Рассвет» колхозойхид хартаабхаяа тарьяад, газарынь катогоор нягтаруулжа даруулһан, 3 дахин борнойлһоной ашаар буртаг үбһыень үгы хээд, га бүриһөө 138,6 центнер ургаса хуряагаа. Тэрэнэй хажууда газарынь борнойлонгүй миил зурууд хоорондонь элдүрилээд орхиһониинь га бүриһөө оройдоол 72 центнер хартаабха абтаа.

ҮШӨӨ ЮУ ХЭХЭ ЁҺОТОЙБ?

Эшэ набшаһанай үндэрхэн болоходо «КОН-2,8», «КОН-2,8П», «КУТС-2,86» гэхэ мэтэ түхэлэй культиватораар зурууд хоорондонь элдүүрилдэг. Тиимэ гүхэлэй культиваторнуудта зурууд хоорондохи шоройень зөөлэрүүлжэ үгэхэ, буртаг үбһыень отолхо хутагануud, эшэнүүдэй хоёр тээхи шоройе хашажа үгэхэ түхеэрэлгэшье хуу бэлдэгдэнхэй байха зэргэтэй.

Хартаабхын эшынь бултайжа эхилхэлээр шоройень зөөлэрүүлхэ, хутагануудаа эшэ набшаһанһаань 10—15 сантиметр холуур гаргахаар табиха байна. Илангаяа хура бороогүй хуурай байгаа һаань, түрүүшын элдүүрилгые гүнзэгыдэ хэжэ болохогүй. Тиигэжэ ургамалай ургажа байха үедэ зурууд хоорондонь 2-3-һаа үсөөн бэшэ дахин элдүүрилхэдэ буртаг үбһэниинь үгы хэгдээд, хүрьһэниинь зөөлэржэ үгэнэ. Ургасашье түргэн гарана ха юм.

Июль һара соо хура бороогой ехэ орожо эхилхэ үеэр хартаабхын эшэ набшын 18—20 сантиметр үндэр болохотой адли ургасын шоройе хашажа, обоолжо үгэхэ хэрэгтэй. Энээнэй ашаар хартаабхын эшэ набша һайнаар гарана. доодохи эдеэниинше газарһаа өөдэ бултайжа, ногоорхо, муудахагүй бшуу.

Ургасада нэмэлтэ тэжээл оруулхада хартаабха һайнаар гарадаг. Түрүүн эшэ набшынь түргэнөөр, үдхэнөөр гаргахын тула зурууд хоорондохиие элдүүрилжэ эхилхэдэ азотно үтэгжүүлгээр нэмэлтэ тэжээл оруулхада болоно. Түрүүшынхеэ га бүридэ 0,7—1,0 центнер хүрэтэр аммиатай селитрэ оруулаад, удаань эшэ набшын түргэн буурсаглан сэсэглэжэ, хартаабхынь эдеэшэхын тула хоёрдохёо—га бүридэ 1—1,5 центнер суперфосфат, 0,5—1,0 центнер хүрэтэр калийна дабһа—нэмэлтэ тэжээл оруулхада һайн.

Хартаабха тариха, ургасыень харууһалха агротехникын бүхы заабариие эрхимээр бэелүүлжэ шадаа һаа, ажахы бүхэн элбэг ехэ ургаса хуряаха аргатайл.

В. Максимов,
Буряадай хүдөө ажахын институдай ургамалай кафедрые даагша.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛ

★ «Воркутауголь» комбинадай шахтернууд жэлэйнгээ социалис уялтые болзорһоонь уридшалан дүүргэбэ. Эдэнэр түсэбһөө гадуур 160 мянган тонно нүүрһэ абаба. Печорско уурхайн горнягууд жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 300 мянган тонноһоо бага бэшэ нүүрһэ абахаар шиидэнхэй.

★ Украинын колхоз, совхозууд наран сэсэг тариха түсэбөө дүүргэһэн байна. Бүхыдөө 1.450 мянган гектар гэхэ гү, али түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 90 гара мянган гектараар ехэ талмайда наран сэсэг таригдаа.

★ Томо томо машинануудые бүтээн гаргадаг Алма-Атинска завод «Веер» түхэлэй үнеэ һааха түрүүшынгээ түхеэрэлгэ гаргахяа бэлдэжэ байна. Һү һаалиин фермэнүүд жэлэй дүүрэтэр иимэ 40 түхеэрэлгэнүүдые абаха юм.

★ Нютаг нютагай байдалда малые тааралдуулан дадхааха асуудалда зорюулагдаһан Бүхэсоюзна конференци Киргизиин ниислэлдэ үнгэргэгдэбэ. Тэндэ бүхыдөө 68 элидхэлнүүд шагнагдаа.

ЗУРАГЛАЛ

АРЮУН ХЭРЭГЭИ ХҮШЭР ЗАМААР

ХҮН БҮХЭНЭЙ элсэ зүрхэндэ эгээ дүтэ түрэл һанагдадаг, тусгаарлан хэлэбэл, хамаг үйлэ хүсэл эрмэлзэлгэтэйнь нягта холбоотой юумэн байдаг бшуу даа. Зүгөөр хүнэй ажабайдал гэзэгэ имагтал илаха, тэмсэхэл гэһэн нангин уряа, удхатай бэшэ гү? Тэрээнгүйгөөр алтан дэлхэй дээрэ ажа ябаһанай ямар һонирхол, баяр жаргал байһа гэхэшэб!

Тон лэ урагшаа һанаатай, түнгалаг сэбэр сэдьхэлтэй хүнүүдтэ бэрхэшээлнүүд бэлэхэнээр дабагдадаг юм гэхэсэ зарим нэгэн зугаалдаг агша. Үнэхөөр зориһондоо хүрэмөөр ажаллажа, зоной мартаал хайрада хүртэхын тула, хамагай түрүүн хүсэжэ, һанажа ябаһан юумэеэ хэрэг дээрэ харуулжа шадаад, удаань зон нүхэдөө шэнэ бэрхэшээл, шэнэ тэмсэл тээшэ зоримгойгоор дахуулан ябагшадые манай үе сагай ёһотой геройнууд гэдэг бэшэ гүбди? Коммунизм байгуулагшын сахиха ёһо заншалай хуули доторшье энээн тушаа яһала тодорхой тэбшоор, һайхан хүсэл, гүнзэгы мэдэрэл түрүүлмээр хэлэгдэһэн байдаг.

Эди шэдитэ годлиинуудаа Газар тэнгэри, һара, Наран тээшэ харбан байгаа хориддохын зуун жэлэй һүр жабхалантай, жэгүүр дэлисэтэ үе сагай жэрьеэн соогуур бидэнэр коммунизм байгуулжа байнабди. Бидэнэр гэхэдээ тон түрүүн юрын лэ ажалша түмэн зонойгоо солюеэнь түүрээн дуудана бшуубди даа. Тиимэ хүнүүд бусадһаа үлүү суурхаха, баясхалан магтаалда хүртэхэеэ бэлэй эрмэлзэдэггүй. Тэдэнэй нэгэнэь мүнөө олоной дундаһаа тодолжо, уншагшадтаа танилсуулая.

«Нүхэр Аюров, энэ үдэрһөө хойшо бригадаяа тушаажа абаба гэзэшэт» гэһэн үгэ нэгэтэ дуулахадаа эхэл түбэгшөөһэн хүм гэжэ нэгэтэ Айг Мункуевич дурдажа бэлэй. Энэншье гайхалгүй байгаа. Юуб гэхэдэ, жиирэй проходчик бригадир хоёрой ажал хэрэг адлидхашагүй ондоо бшуу. Үсөөхэн үгөөр үгүүлбэл, алтанай шэнэ уурхай, шэнэ бригада, шэнэ түшаал—иимэ үйлэ хубитай түрүүншэнхээ уйлаад байгаа даа, тэрэ олоол тухашарһан юм бэзэ. Тиигээ тиитэр үшөө ямар бригада даажа абаһан байгааб?

«Хэрэг ажалдаа хүдэлмэриишэн бүхэнэй иимэ хайша хэрэг, ёһо тэдысэ хандажа байхадань, юун урагшатай бүтэхэб даа! Гэхэһээ байтагай, ямаршье журам, харюусалга, эмхидхэл гэжэ эндэ үгы ха юм... Энэ ушарта хэндэ юун гэжэ, ямар эрилтэ табихабши». Иимэрхүү бодолнууд шэнэ бригадирай толгой соо зүб шэглэлээ оложо ядан худхалдана...

Хэнэйшье мэдэхээр, ажабайдалда һайн, муушье тала байдаг. Тэдэ оройдоол 8 хүнһөө бүридэһэн энэ бригада тушаа тусгаарлан юу хэлэхэбши. Хараха янзада бултал шамбай шиираг, булад үрэмдэ бээз һайсахан жагсаажа абаһан зон лэ даа. Хада хабсагайе хүндылэн нүхэлһэн уурхай руу ороод хараа һаатнай, шэхэ дүлиирмэ шарьяан соо тэдэнэр эрьеэх забдагүй ажаллажа байха. Иимэ хүнүүдые муугаар хүдэлнэт гэжэ яажа зэмэлхэбши. Тиимэһээ тон лэ хүндүүлхэй газарые тодо мэргэнээр таажа, танижа шадаха хэрэгтэй ха юм. Тиигэбэл хамаг амжалтын хуби заяан тэрээнһээ бүрин дулдыдахал.

Богонихон хугасаа соо бригадынгаа байра байдалтай танилсаад байхадаа, «саашадаа хуушаараа хүдэлжэ орой болохогүй, ондоохон арга бэдэрэхэгүйдэ болигдоо» гэжэ тэрэ тобшолбо. Тиигээд өөрынгөө һанамжа хүсэл нэгэтэ геолог-прорабтаа мэдүүлээ һэн. Душэ гаратараа нилээдгүйхэн хүушэл шадабаритай болоһон хүушан горнягай зүйтэйхэн зүбшөөл бодомжонууд залуу геологто үнэхөөрөө туһатайшье байжа магад. Хайшан гээһэн бригадаа ээдэнь татажа, арюун хэрэгэй хүшэр хүнтэ харгыгаар урагшань дабшуулхаан хаб гэһэн бодол тэрэнэй толгой соо мууларгүйхэн мухаринтаһан байха.

ЖЭЛСЭҺЭН бариһанаа захадань гараса хүсэлдүүлхэ гэзэшэ ёһотойл шуран хүнүүдэй һайн һайхан шэнжэ юм гэлсэдэг. «Тогтууригүй зоной тоонто» гэдэжэ суурхаһан бригада даажа абаһан Аюров түрүүшынгээ алхам юунһээ эхилээб?

Шадажа эмхидхэбэл, амжалта туйлагдадаг. Тиихын тулада журам шангаар барисха, хэтэрүүлмэ тоо мэдээгээр дашуурха ябадалтай эрид тэмсэхэ, мүн халаан бүхэнэй хэһэн хэрэг, шанар хараада абажа, салингиинь гуримшуулха гэзэшэ баһал удхатай хэрэг. Энэ мэтын аргаар лэ бригадаяа урагшань урмашуулан татахын хойноһоо шэнэ бригадир хамсыгаа хам шуужа ороо һэн. Хамаг юумэндэ хайхарамжагүйгөөр хандажа һураһан хорёод наһатай Вася Нилов иимэ гуримтай огто таараажа ядаад, ондоо бригада ошоо һэн.

Саашадаа юун болооб? Шэнээр, ондоохоноор хүдэлжэ захалһан Аюровай бригадаа хубилалта болоо гү? Болоол даа. Зураглал бэшэгэйнгээ эхин багта «тогтууригүй зоной тоонто» гэжэ хэлэһэн байхабди. Энэньшье ойлгосотой һааб даа. Тиимэһээ Айг Мункуевич Аюров хэрэгэй бригадаяа гуримшуулхын хажуугаар бригадаяа бүхыдэнь бэрхэ, тогтууритай зоноор буридхэхэ тушаа горитойхон оролдолго гаргаһан байха.

БАЙҺААР байтар Аюровай бригада тухай һайн үгэ хүүр гарадаг болобо. Нэгэтэ хүдэлмэришэдэй үдын хоол барихаяа столоводо орохоодонь, үдэрэй һонин түһахгалдаһан «Сахилгаан дохёо» бүгэдын анхарал татаад орхибо. «Түсэбөө зуун хуби дүүргэһэн түрүүшүүлһэ жэнэнэ абагты!» гэһэн мэдээн соо Аюровайшье бригадые дурдалсан байба. Энэ гэнтын ушаралта ёһолол бэшэ. Нэрэ хүнэдэ гэзэшэ нигэжэл ердэг ха юм.

Хамаг жаргал, хамаг арюун шунал зүрхэеэ арадтаа дуудэн зорюулжа ябадаг хүнүүдэй ажабайдал хэды һайхан, атаархама гоё байдаг бэ?! Айг Аюровай гартаа булад хатуу үрэм бажуугаад, шүрбэһэн сэгаан шулуун соо хэтэдээ дараатай—олдохогүй шухаг алта бэдэрэн түнхижэ байхыень нэгэтэшье харадаг һайт. ...Жэжэхэн шарахан толбонууд адха соотнай һүртэй һайханаар ялалзан байха. Энэл даа, хүшэр хүндөөр олдодог алтан!

Ямар хадань алтан жэбэргэгүй эрдэни гэжэ арад зон нэрлээ гэжэ һанант? Зүгөөр, юумэн бүхэн үе сагайнгаа шэнжэтэй байдаг ха юм даа. Бүри оидоо ашагта малтамалые мүнөө үедэ тон шухалада тоологдодог болоошье һаань, эрдэни алтан огтошье удхаяа гээгээ бэшэл.

...Баушын тайгын сахата мундарганхиуудай хормойдо хэды шэнээн жэнхэни баялиг дарагтай хэбтээ гэзэшэб! Хэрбээ геологуудай планшет, картада дэлгэжэ, Буряад оронойнгоо барагдашагүй баялиг нэгэтэ танилсаа һаа, үнэн зүрхэйһөө бахархалта. Энээн тухай сэдьхэлээ хүдэлгэн шэбшэжэ байхадаа, «булад үрэм бүхөөр адхаһан энэ мастерай намтар, үйлэ хэрэг, саашахи хүсэл ямар хаб?» гэһэн бодол түрөөдхэо һэн...

—Бүри багаһаа артист болохо, хуур, лимбэ дээрэ наадаха хүсэл дуратайһа һэм. Тэдэ ажабайдал гэзэшэ заяашинь бодолдо «хубилалта» оруулжархиходоо торолдоггүй. Уяхан урин хургадаараа хүгжэмэй утаһа хангюурдуулхын орондо булад үрэм (перфоратор) баринхай байхыем энэ харана бээзэт,—гээд даруухан янзын мастер харюусаха.

...Хөөрэлдэһөөр байтар, угаа түбшэн зантай, шулуун зоригтой, тиигээд тон лэ бодомжотой наряар ажалаа эмхидхэдэг хүн хаш гэжэ түхайлаа һэмди. Юун дээрэ һээ энэнь харгаданаб гэхэдэ, хорёод ондо комсомол эдэбхитэдэй нэгэн яба, хатуу сагта гартаа буу барижа үхэлтэй дайе дабалсаа, мүнөөшье түрүү зэргэдэ. Иимэ хүн гэдэргээ сухарихые мэдэхэ гү?

Түрүүшээр шэнэ бригадир ажал хэрэгэйнгээ урагшаа ябажа үгэхэгүйдэ, урмаа хухаржа, «энээнтэй энээнгүй, шүдэхэр абаашаг» гэһэн элдэб болодло абтадагшье һэн гэлэй. Хэды тиибэшье, шэнэ түшаал даабарида тэсэбэритэйгээр дадалсажа, мүнөө болоходо тон тиимэ байха ёһотой шэнгээр өөртэнь һанагдадаг болонхой. Тэгэр үшөө нэгэн юумэн тэрээнэй шэхээ табилсан һонирходог. Сэхыень хэлэхэдэ, юрэдөө ажабайдалһаа гээгдэхэ дураниинь үгы ха юм! Иимэ хүнүүд мүнөөнэй шэнэ, коммунис эрилтын ёһоор хүдэлжэ, ажануужа лаб шадаха бшуу даа.

КОММУНИС эрилтын ёһоор... Хэды ехэ гүнзэгы мэдэрэл түрүүлһэн, баян удхатай үгэ гэзэшэб! Хоёр жэлэй саада тээ Буряадай геолого-управлениин орой нэгэ һургаһүй байһан Аюровай бригада мүнөө Улаан тугта хүрэтэрөө хубилжа түрөө. Хамагай түрүүн нэгэн тэгшэ һанал, ушар ёһоёо ойлгосон мэдэлгэ, хани ёһоной халуун харилсаа—эдэнние иимэ эбтэй ажалша бүлэ болгон нягтаруулаа бшуу. Иимэ хүнүүд бригадынгаа нэрэ соло хээзээшье дээрэ үргэн ябажа шадахал! Жэшээлэн хэлэбэл, ехэ мүнгэ сохижо, суудл гарахын хойноһоо эдэнэр сэбдэг хабсагай бута тэһэ дэлдэжэ бэшэл! Зоригжолто ажалда юун хүтэлнэб гэхэдэ, тэдэнэй ухаан сэдьхэлдэ коммунис арюун сурталл үлэмжэ нүлөөтэйгөөр нэбтэрэн байна бшуу.

Энэ хэлэһэнээ юугээр тодорхойлноб гэхэдэ, тээмэндэ коммунис ажалай бригадын хүндэтэ нэрэдэ хүртэбэт гэһэн улаахан хабтаһатай үнэмшэлгэ Буряадай управлениин түлөөлэгшэ эдээндэ барюулаа. Тэмсэһэн хэрэг, оролдоһон үрэ—иимэ габьяатай.

Дорюун алхасата долоон жэлэй табадахи жэл түрэл республикымнай тогтоһоор 40 жэлэй түүхэтэ ойн баяртай тудалдахань. Дурасхаалта тэрэ үдэр эрэлхэг зоригтой эдэ геологууд үшөө ехэ амжалта туйлаха аалам? Найдахаар лэ...

Ч-Ц. Санжиев.

РЕСПУБЛИКЫНГАА 40 нэгэй ойн угтуулан

ГОРОДОО БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭ БОЛГОХЫН ТҮЛӨӨ

Эдэ үдэрнүүдтэ республикын ниислэл хото—Улаан-Үдын үйлсэ, тудамжанууды гоё һайхан сэсэг набшаар бүрхөөхэ, үйлсэ талмайнуудые асфальтаар хушаха хүдэлмэриин халуун хаһа орожо ерэнхэй. «Горзеленстройн» хүдэлмэришэд республикынгаа 40 жэлэй ойдо зорюулан бүхы ажалаа түгэсхэхэ зорилготой. Тэдэнэр мүнөө жэл город соогоо 10 мянган модо, 166 мянган һөөг бургааһа тарихаар хараална. Энээнһээ гадна хоёр миллион шахуу хорёо гүнин сэсэгүүд үйлсэ, талмайнуудыемнай гоёон шэмэглэхэ. Мүн олохон сэсэрлиг, талмайнуудта гоё һайхан сэсэг, ногоон ехээр таригдаха болоно.

Горзеленстройһоо гадна городоймнай предприяти, эмхи зургаануудай өөһэдынгөө хүсөөр 36 мянган модо, 84 мянган бургааһа тариха юм.

Тэрэшэлэн городой, хүдөөгэй һургуулиин үхибүүд, багшанар өөһэдөө, сэсэг, модо, бургааһа һургуулиингаа дэргэдэ тарижа байнхай.

Горзеленстройн Григорий Хлызов, Валентина Климочкина гэгшэдэй даадаг бригадын гэшүүд үлгэр жэшээ харуулна...

Асфальт-бетонно заводто ойртожо ерэхэдэ аяар холоһоо гурбан ехэ түмэр хоолойнуудаар баглагар хара утаан баяжа байхань харагдана. Эндэмнайл 3 ехэ тогоон соо асфальт бусалгажа, городой үйлсэ, талмайнуудай заһабарилгада эльгээнэ ха юм.

Нэгэ тогоон соонь үдэртөө 56 тонно асфальт бэлдэнэ. Тэдэнэй дороерэһэн самосвалнууд асфальт ашаад лэ город руу һундэлдэнэ. Мастернууд Анатолий Калашников, Михаил Дягтеров, Тимофей Пантелеев, хүдэлмэришэд Богатырев, Серебряков, Шимолин гэгшэд шанар һайнтай асфальт бэлэдхэжэ гаргадагаараа суурхадаг.

Эдэнэй халуун асфальт шэрэгшэ горкомхозой жолоошод Авдей Рыжаков, Анатолий Горбачев, Михаил Антонов болон бусад бултанһаа шалгараа. Тэдэнэр нэгэ һүни соо хэдэ хэдэн удаа, ударгүе арба гаран эрьесэ хэнэ.

— Апрелиин 27-һоо 1000-гаад үлүүтэй тонно асфальт бэлдэгдээд, городоймнай хэдэн үйлсэ, талмайнууд асфальтаар хушагдаа. Республикынгаа 40 жэлэй ойн һайндэр хүрэтэр 25 мянган тонно асфальт бэлэдхэхэ түсэбтэйбди. Абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө ажал хүдэлмэрээ улам һайжаруулхын хойноһоо үнэн зүрхэнһөө оролдонобди,— гэжэ тус заводой директор Иван Емельянович Огнев хөөрэнэ.

Городойнгоо үйлсэ, талмайнуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ харгы заһабарилгын управлениин хүдэлмэришэд ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно. Эдэнэр республикын 40 жа... лэй ойн һайндэр ... ганһаа үлүүтэй ... зар асфальтаар ... нэрэй дундаһаа ... бригадын нэрэ ... лөө оролдожо ... новагай бригада ... ажалаараа сууря... Октябрьска райо... болохо Текстильн... сон түхэлтэй бол... дэһэ сааша фаб... фальтаар хушагда...

— һайндэр хүр... да хэлэһэн үгэдө... ройто үйлсэ, та... хара асфальтаар ... һайшаал, магта... хабди, гэжэ түр... ын нэрэ Павел Нох... болохоор омогорх...

Жэл бүхэндэ ... тухэлтэй болгох... 40 жэлэй ойн ... уялгаа нэрэтэй ... гажэ, алдар суу...

Шатараар дэлхэйн чемпион болох...

Үсөөхэн ябадалаа...

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй ээлжээтэ—хоридохи парти наадагдаа. Наадаһан эхилһээр хорин хоёрдохи ябадалдаа Петросян тэнсэе гэһэн дурадхал оруулжа, эгээл үсөөн ябадалтай наадан болоо.

Тиигэжэ Б... сяна наадаа... боложо, дэлхэ... һэн.

Хорин нэгэ... 18-да үнгэргэ... сагаанаар наа...

Улаан-Үдын шатаршадай му...

Шатараар Улаан-Үдэ городой түрүү һуури эзэлхын түлөө 38-дахи мүрысөөн апрелиин 3-һаа хойшо үргэлжэлөөд, үсэгэлдэр дүүрэбэ. Нэгэдэхи разрядай 19 бэрхэ шатаршад наадажа, шадалаа туршаһан байна. Финансын министерствын хүдэлмэрилдэг Сергей Салтанов 18 очкоһоо 13,5-ые абажа эрхимлээд, шатараар Улаан-Үдэ городой чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Энэ нүхэр түрүүшынхеэ бэшэ, үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ, шатараар Улаан-Үдэ городой ба республикын чемпион боложо байгаа һэн. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ... Энэ нүхэр... рыше тушаан боложо түрүүлээ гэхэеэ байна. Тогтоодоһон сагаа бүхыдэнь хэрэглэжэ, үни удаан бодожо, тон гэнэгүйгөөр наададаг шатаршан юм.

Локомотиво-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэрилэгшэ Алексей Казьмин тэнсүү наадажа байһан Цыденовэй һүүлшын уулзалга дээрэ шүүгээд, 12 хахад очкотой хоёрдохи һуурида гараба. Һүүлэй үедэ шатар наадалгаар түргэн ургажа ябаһан Иннокентий Бурлов 12 очкотой байжа, гурбадахи һуури эзэлээ. Би өөрөө 11,5 очкотой байһандаа дүрбэдэхи һуури эзэлбэб. Түрүү һууринуудта гараһан бидэ дүрбэн республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадаха эрхэ олобо гэзэшэбди. Урдань городой чемпион хэдэ дахин болоһон, баһал үниин шатаршан Александр Игумнов үсэгэлдэр Петр Бурловтай наадаад, шүүгдэшоо. Тэрэ хоёр 11—11 очконуудтайгаар 5—6-дахи һууринуудые хубаалдаба. Игумнов өөрөө түрүүлэгшэдтэй тоодо ороогүйһөө һаа, нэгэ һургашанаа энэ турниртэ эр...

хамлэһэндэнь, ... мастерта кан... донь баярлана...

Мүрысөөнэй ... рүүлжэ ябаһан ... һүүлэй тээшээ ... наадаад, 10,5 ... 7-дохи һуури ... котой хуушан... лигтэ Аюрз... 8—9-дэхи һуури... һаа, баһахаар ... хюлгэ дүүрэ...

«Динамо» ... лэгшэ Межов ... фельд Хаглеев ... һууринуудые...

Эгээн бэрхэ ... Гармаева Эн... жиева хоёр ... Гармаевань 8 ... 13-дахи һуури ... ва долоон ... миин алдалг... һуури эзэлэ... дай зүбөөр ... дахань түр... байна. Тихом... нарын ... шадангүй... ража, һүүлш... гада очкону... лэглээд», 14... нууды Белое... баалдаба. 16... кий, 17—18-да... тов, Яблош...

Редактор ...

Хилын саанахи

Монгол орон һунгалтада бэлэдхэнэ

УЛААН-БААТАР, майн 15. (ТАСС). Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай һунгалгада зорюулжа гаргаһан уряае мүнөөдэр «Үнэн» газета толилоо.

Арадай Ехэ Хуралай һунгалта 1963 оной июниин 9-дэ болохо юм. Хүн зоной ажалай болон политическа ургаа ехэ дэбжэлтын боложо байһан оршон байдалда һунгалтада бэлэдхэл хэгдэнэ. Ажалшадай һунгалтын урда тээхи суглаануд боложо, МНР-эй Арадай Агууеха Хуралай депутадууда кандидадуудаар оронойорхим хүнүүд—парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, түрүү хүдэлмэришэд болон ажалша малшад, эрдэм ухаанай, соёлой болон искусствын элитэ ажал ябуулагшад дэбжүүлэгдэнэ.

Һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ республикын промышленностиин болон хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй ажалай шэнэ амжалтанууд туйлагдана.

ГДР-эй хүдэлмэришэн-таряашанай инспекци

БЕРЛИН, майн 15. (ТАСС). Хүдэлмэришэн-таряашанай инспекци байгуулха гэһэн шиидхэбэри СЕПГ-гэй ЦК, ГДР-эй Министрнүүдэй Совет гаргаба.

СЕПГ-гэй ЦК-гай болон ГДР-эй правительствын тогтоол мүнөөдэр толилогдоо. Тэрээн соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Социализм үргэн далайцатайгаар байгуулха, хүн зоной үүсэл эдэбхи сааашадань дэлгэрүүлхэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада РКИ байгуулагдахань. Парти, правительствын шиидхэбэринүүд болон директивэнүүдые бэелүүлхын хойноһоо саг үргэлжын хиналта эмхидхэжэ, хүдөө ажахые түсэблэхэ, хүтэлбэрилхэ хэрэг нарижуулан һайжаруулга туһалха, гүрэнэй журам, тэрэшэлэн гүрэнэй хуули ёһо бэхижүүлхэ зорилго инспекци үмэнэ табигдана. Урдаа табигдажа байһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэнь, алдуу эндүүгэй гараха ябадалһаа һэргылгэдэнь, тэдэниие хаһа саг соонь зайсуулгадань, гүрэнэй болон ажахын органуудай хүтэлбэрилэлгэдэ инспекци туһалха ёһотой.

Хүдэлмэришэн-таряашанай инспекциин комитет байгуулагдаа. Энэ комитет хүдэлмэриингээ талаар СЕПГ-гэй ЦК-да, ГДР-эй Министрнүүдэй Советтэ мэдээдэг байха юм.

Хүдэлмэришэн таряашанай инспекциин хүдэлжэ эхилхэдэ, Гүрэнэй хиналтын комисси хүдэлмэрөө зогсоожо, тараагдажа байна.

Тогын Республикын шэнэ правительство

ЛОМЕ, майн 15. ТАСС-ай корреспондент Г. Грамматчиков иигэжэ дамжуулна:

Орон дотор һунгалтын болоһоной һүүлээр байгуулагдаһан шэнэ правительствын состав тухай Тогын ниисэлдэ соносхогдоо.

Тогын правительствые республикын президент Николас Грюницкий толгойлно. Дотоодын хэрэгүүдэй министрэй, оборонын министрэй тушаалнуудые тэрэ нэгэн доро даалгана. Финансын, экономикын, түсэблэлгын министрэй уялга ороной вице-президент Антуан Меатчи гэгшэдэ даалгагдаа. Гадаадын хэрэгүүдэй министрээр Жорж Апедо Ама томилогдоо.

Советскэ Союзай туһаламжаар

БЕРЛИН, майн 15. (ТАСС). ГДР-тэ түрүүшын атомна электростанци баригдажа байнхай. ГДР-эй болон СССР-эй правительствануудай хоорондоо үгэеэ ойлголсононой ёһоор электростанциин барилга хэгдэнэ.

Атомай элшэ хүсые промышленностьдо амгалан ёһоор ашаглахын тулада энэ баригдажа байһан түрүүшын электростанци ГДР-эй арадай ажахыда тон шухала үүргэ дүүргэхэ ёһотой юм. Энэ станци электрын элшэ хүсэ нэмэжэ гаргахаһаа гадна, ашаглалгын талаар дай дүршэл олохо, өөһэдынгөө мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ центр болохо үүргэ байна.

Аддис-Абебэдэ зүблөөн нээгдэбэ

АДДИС-АБЕБА, майн 15. (ТАСС). Африкын бээе даанхай гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөн энд мүнөөдэр нээгдэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад Африкын оронуудай гүрэнэйхидэй болон правительствануудай толгойлогшонорой болохоор байһан конференциин зүбшэхэ зүйлнүүдые тодорхойлжо, шиидхэбэринүүдэйнь проектнүүдые бэлэдхэхэ ёһотой юм.

Венесуэлэ Гаититай дипломатическа харилсаагаа таһалдуулба

НЬЮ-ЙОРК, майн 15. (ТАСС). Венесуэлэ Гаититай дипломатическа харилсаагаа таһалдуулба гээд АП агентство Каракасһаа дамжуулна.

Гадаадын хроника

ПАРИЖ, майн 14. (ТАСС). НАТО-гой Европодохи нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно главна командалагша генерал Лемнитцер энэ үглөөгүүр тусхай самолёдто һуужа, албанай хэрэгээр Анкара ерээ гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Анкараһаа мэдээсэнэ.

Гаитиин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 15. (ТАСС). Хүнэй эрхын асуудалнуудай талаар Америкын гүрэнүүдэй организациин комиссиие орондоо оруулхаһаа Гаитиин гадаадын хэрэгүүдэй министерство арсаа.

Хүнэй эрхэ хаһаргаданагүй гү гэжэ мүрдэлгэ хэхын тулада «Гаити орондо зүбшөөл комиссиин гуйһан ябадалые «Гаитиин дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалга болоно гэжэ тоолохоор» гээд министерствын мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Гаитида эсэргүүгөөр «олон уласай зүгһөө үгэсэлгэ хэгдэнэ» гэжэ министерствын мэдүүлгэ соо мүн лэ тэмдэглэгдэһэн байна.

США-гай болон Гаитиин хоорондохи харилсаан муудаба

НЬЮ-ЙОРК, майн 15. (ТАСС). Гаитидахи байдал шахардуу шаагга зангаараа. Дюваль гэгшын правительствые унагааха зорилгоор Холбоото Штадууд сэрэгэй болон политическэ шэнжэтэй хэмжээнүүдые абаха бэлэдхэл хэжэ байна гээд ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

Америкын «Шангри-Ла» гэжэ авианосец Карибска далайда ороод, тэндэ «Һурдалсал хэжэ» байнхай гээд агентство тэмдэглэнэ. Америкын 2000 хүнһөө бүридэһэн сэрэгүүд, мүн «Боксер» гэжэ авианосец Гаитида дүтэ ошоод байнхай.

Америкын космонавт ниидэжэ эхилбэ

НЬЮ-ЙОРК, майн 15. (ТАСС). Канаверал хушуун дээрэһээ мүнөөдэр Москвагай сагаар 16 часта Америкын «Фейт-7» гэжэ замбуулинай онгосо табигдаа. США-гай агаар-сэрэгэй хүсэнүүдэй майор космонавт Гордон Купер энэ онгосодо һуужа гараа.

Ниидэлгын эхилһэнэй һүүлээр 5 минутын үнгэрөөд байхада Америкын замбуулинай онгосо газарые тойрон дабшаха замда гараа. Онгосын аппаратура гэмгүй һайнаар хүдэлнэ гэжэ космонавт мэдээсээ.

Гордон Купер замбуулинай дайда соогуур ниидэжэ ябана

НЬЮ-ЙОРК, майн 15. (ТАСС). Америкын «Фейт-7» гэжэ замбуулинай онгосодо һуужа ябаһан космонавт Гордон Купер түсэбэй ёһоор газарые 22 дахин тойрон ниидэхэ юм.

Онгосо 88,7 минута тухай соо газарые тойроно. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор замбуулинай онгосо газарай нюруунһаа 100—164 километр холуур ниидэнэ. Космонавт 34 часай турша соо ниидэхэ ёһотой. Энэ үе соо 575 мянган милиин замые гаталжа, дэлхэйн бүмбэрсэгэй 100 орон дэгүүр ниидэн гараха. «Фейт-7» гэжэ онгосые замбуулинай дайда руу табихын тулада «Атлас» гэжэ ракетэ хэрэглэгдээ.

Голландида парламентын һунгалта боложо байна

ГААГА, майн 15. (ТАСС). Голландиин парламентын хоёрдохи (доодо) палатын һунгалта мүнөөдэр Голландида боложо байна. Һунгалтада 17 политическэ парти хабаадана. Һунгалтадай юрэнхы тоо 6 миллион шахуу хүн болоно. Голландиин хуулиин ёһоор эрхэтэд һунгалтада уялгатаар хабаадаха зэргэтэй, үндэр дунда хабаадахаяа арсагшадта мүнгэн яла тохогдоно. Имагтал 23 наһа хүйсэһэн хүн һунгалтада хабаадалсаха эрхэтэй.

Голландида үглөөдэр парламентын нэгэдэхи (дээдэ) палатын һунгалта болохо.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной майн 17.

Манай адрес, телеф...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: го... ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-6... —38-42, зам. редактора — 35-84, секре... отделов: сельскохозяйственного производства ... жизни—47-59, 35-14, промышленного произво... ной жизни—48-89, 33-61, коррек торская—35... Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: ... —24-74, советского строительства и быта—... и писем—25-41, 38-30, информации—32-7... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерст... Бурятской АССР.

Н00425.